

**HUUMAUSAINERIKOLLISUUDEN TRENDEISTÄ
SUOMESSA: epäiltyjen ikärakenne,
huumausainerikollisuuden levinneisyys ja
kannabiksen kasvatuksen roolin kehitys**

Sisältö

Lyhyesti	2
Ikäryhmät huumausainerikollisuudessa: 2000 -luvun trendeistä.....	3
Kannabiksen kasvatusta huumausainerikollisuuden trendinä	7
Huumausainerikollisuus ja huumekasvatuksen esiintyminen maan eri osissa	9
Huume-kannabiksen kasvatuksen mittasuhteet ja kasvatustavat	12
Kannabiksen viljelyn volyymin ja tekotapojen kehitys alkuvuoden 2016 ja 2017 tapausten perusteella.	17
Hyvä tietää hampusta viljelykasvina: hampua viljellään Suomessa noin tuhannella hehtaarella.....	22

1.10.2017/th

Kannan kuvat:

Huumekäyttöön viljeltävää kannabiskasvustoa maastossa. Kaakkois-Suomen poliisi kehotti Facebookissa kansalaisia ilmoittamaan poliisille havaitsemistaan metsään kuulumattomista kasveista, Maaseudun Tulevaisuus uutisoi 31.7.2017.

Maija Tommola katsastaa Mantsisen tilan kuituhamppulaihoa Pälkäneellä syyskuussa 2015. Nelimetrinen kasvusto tuottaa 200 tonnia biomassaa hehtaarella. Hamppukasvusto hävittää myös kaikki kestorikkakasvit yhtenä kesänä. Puutarha-sanomat 25.9.2015.

Lyhyesti

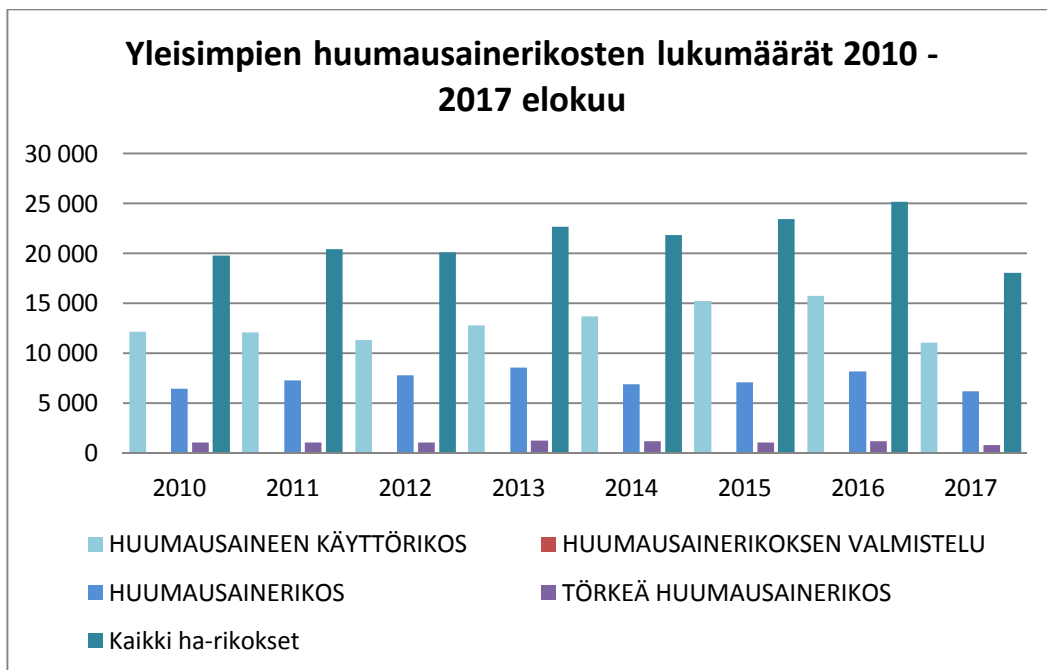
Nuoriin ikäluokkiin kuuluvien epäiltyjen osuus kaikista huumausainerikoksista on viimeksi kuluneiden 15 vuoden aikana laskenut ja vastaavasti 30 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut. Törkeissä huumausainerikoksissa nuorten ikäluokkien osuuden laskeva trendi taittui 2010-luvun alkupuolella ja on noususuunnassa. Varttuneiden ikäluokkien osuus törkeistä huumausainerikoksista on suurempi kuin huumausainerikoksista kaikkiaan: järjestäytyneessä rikollisuudessa on tyypillistä, että toimintaan voidaan myös ajautua mukaan varttuneessa iässä lähipiirin vaikutuksesta.

Viranomaisten tietoon tulleiden huume-kannabiksen viljelytapausten määrä on 2010-luvun alkuvuosien jälkeen ollut selvästi laskusuunnassa. Suurin osa viljelyksistä on pieniä, muutaman ja enintään muutaman kymmenen kasvin viljelmiä, jotka tavataan sisätiloista useimmiten asunnoista. Vaikka tapauksia todetaan pääkaupunkiseudulla lukumääräisesti eniten, viljelyn osuus koko huumausainerikollisuudesta on suurempi muualla maassa. Jonkin verran tällaisia pienviljelyksiä siirretään riskien välttämiseksi kasvukaudella maastoon, mm. hakkuaukoille ja sähkölinjoille. Hampupelloilla sen sijaan viljellään valvotusti EU:ssa laillista öljy- tai kuituhampua, joita hyödynnetään mm. elintarvike- ja rakennusteollisuudessa.

Ammattimaiseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvä huume-kannabiksen kasvatusta tapahtuu Suomessa sisätiloihin rakennetuissa kasvattamoissa yleensä kerrallaan noin sadan kasvin jatkuvana viljelyinä. Rikollisverkostot toteuttavat kasvatusta hajautetusti ja hyödyntävät myös alihankintaa. Viljelyllä rikolliset tehostavat jo vakiintuneiden kontaktiensa tuottavuutta. Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvä viljely tapahtuu edullisissa ongelmakiinteistöissä, joita on sekä rikollispiireissä toimivien liikemiesten että rikollisten muiden kontaktien hallinnassa.

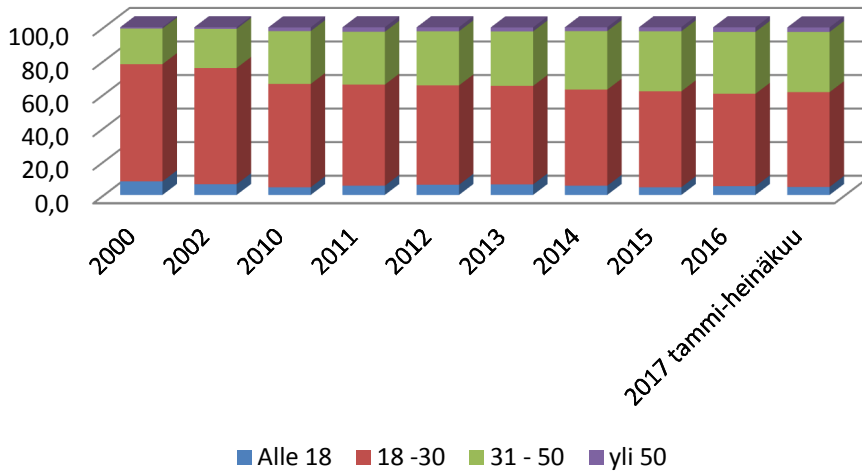
Ikäryhmät huumausainerikollisuudessa: 2000 -luvun trendeistä

Huumausainerikoksista epäiltyjen ikärakenteessa tapahtuu huumausainemarkkinoiden ja käytön ilmiöiden muutoksista ja ikäkohorttien etenemisestä ajassa johtuvia muutoksia. Pienistä heilahteluista huolimatta viranomaisten tietoon tulleiden huumausainerikosten kokonaismäärä on yhä kasvusuunnassa. Runsas 60 prosenttia epäillyistä huumausainerikoksista on käyttörिकoksia, joiden määrää on vuodesta 2014 lähtien nostanut etenkin käyttörिकosten kirjaaminen liikennepäihtymystapauksissa, joissa on todettu huumausaineiden vaikutus. Myös perusmuotoisten huumausainerikosten lukumäärän kehitys on kasvusuuntainen.

Kaikista huumausainerikosepäilyistä suurin osa kohdistuu edelleen 18 - 30 -vuotiaiden ikäryhmään, jonka osuus on kuitenkin puolentoista vuosikymmenen kuluessa selvästi pudonnut, vuoden 2000 70 prosentista vuoden 2016 55 prosenttiin.

Ikäryhmien osuudet kaikista huumausainerikoksista epäiltyjen rikoksista, %, 2000 - 2017

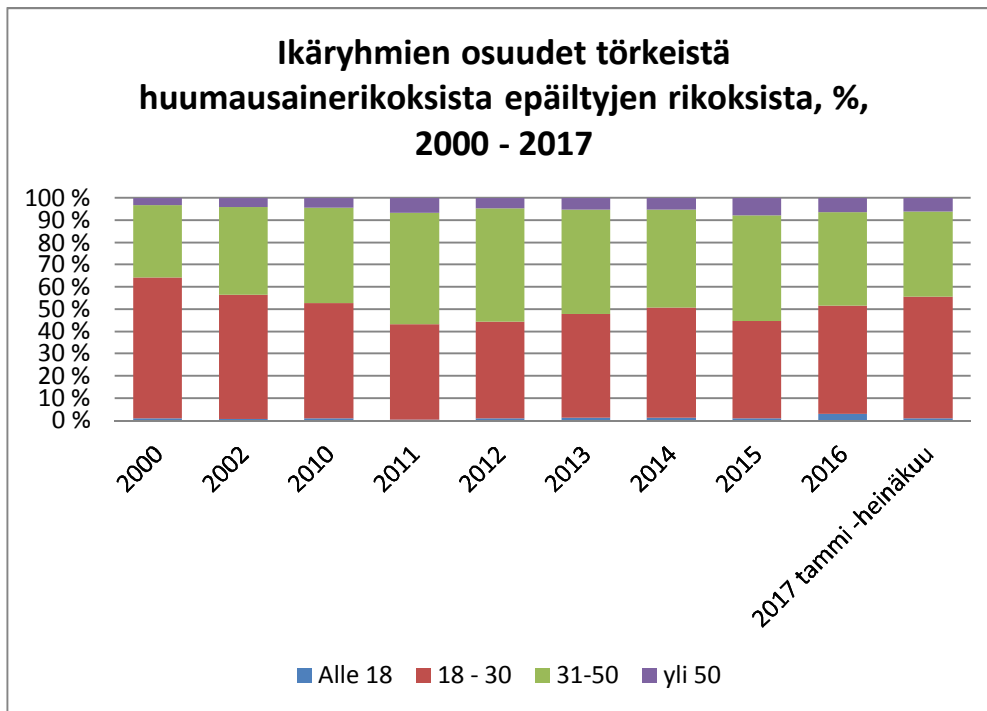

Kaikista huumausainerikoksista epäiltyjen jakautuminen ikäryhmittäin (% ko. rikoksista)	2000	2002	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 tammi-heinäkuu
Ikäryhmä, vuotta (%)										
Alle 18	8,1	6,4	4,6	5,5	6,1	6,3	5,5	4,6	5,2	4,8
18 -30	69,9	69,3	61,6	60,3	59,2	58,7	57,3	57,2	55,1	56,5
31 - 50	21,2	23,3	31,5	31,5	32,3	32,5	34,9	35,8	36,9	35,9
yli 50	0,8	1,0	2,2	2,7	2,4	2,4	2,3	2,4	2,8	2,7
Epäiltyjen rikoksia yht.	14 825	15 563	19 838	20 116	19 150	21 762	21 356	22 687	24 378	14 530

Vastaavasti 31 - 50 -vuotiaiden osuus on kasvanut noin viidenneksestä lähes 40 prosenttiin, kun huumausaineita nyt nuoria ikäluokkia enemmän käyttäneet ja kaupanneet ikäkohortit ovat varttuneet. Jatkossa 31 - 50 -vuotiaiden osuus epäillyistä kasvaa tästä syystä jonkin aikaa edelleen. Liikennevalvonnassa kertyy huumausainetilanteesta tietoa, jota tuskin muuten olisi poliisin käytettävissä: kuljettajan ajokunnon tarkastamiseen liikenevät resurssit lisäävät myös huumausainetilannetta koskevan tiedon kattavuutta. Suuntaa antavaa kuvaa liikennevalvonnan roolista antaa se, että liikenne rikoksiin viittaavia mainintoja oli ennen vuotta 2015 10-20 prosentissa käyttörikosilmoituksista, kun niitä sen jälkeen on ollut 40-50 prosentissa käyttörikosilmoituksista.

Tärkeissä huumausainerikoksista epäiltyjen ikäjakauman kehitys on selvästi toisenlainen: jakaumasta näkyy huumausaineiden tarjonnassa vaikuttavien ikäryhmien roolin kehitys. 2000-luvun toiselle vuosikymmenelle tultaessa nuorten aikuisten osuus epäillyistä on selvästi pudonnut aiemmasta ja tarjonta on entistä enemmän hieman varttuneempien käsissä. Siirtyminen on voimakkaampi kuin ikäkohorttien etenemistä kuvaavissa kokonaisjakaumissa. Tulos näyttäisi olevan tekemisissä huumausainerikollisuuden järjestäytyneisyy-

den ja kansainvälistymisen kanssa: järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden joukossa todetaan tavanomaista rikollisuutta useammin myös varttuneita henkilöitä.¹

Törkeistä huumausainerikosten epäiltyjen jakautuminen ikäryhmittäin (% ko.rikoksista)

Ikäryhmä, vuotta (%)	2000	2002	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 tammi - heinäkuu
Alle 18	0,9	0,8	1,0	0,5	1,0	1,2	1,2	1,1	3,1	1,0
18 - 30	63,6	55,9	51,9	42,7	43,6	46,8	49,5	43,8	48,7	54,8
31-50	32,4	39,3	43,0	50,2	51,3	46,9	44,0	47,6	42,1	38,2
yli 50	3,1	4,0	4,1	6,6	4,4	5,0	5,2	7,6	6,2	6,0
Epäiltyjen rikoksia yht.	775	891	1 142	993	945	1 211	1 296	1 125	1 348	768

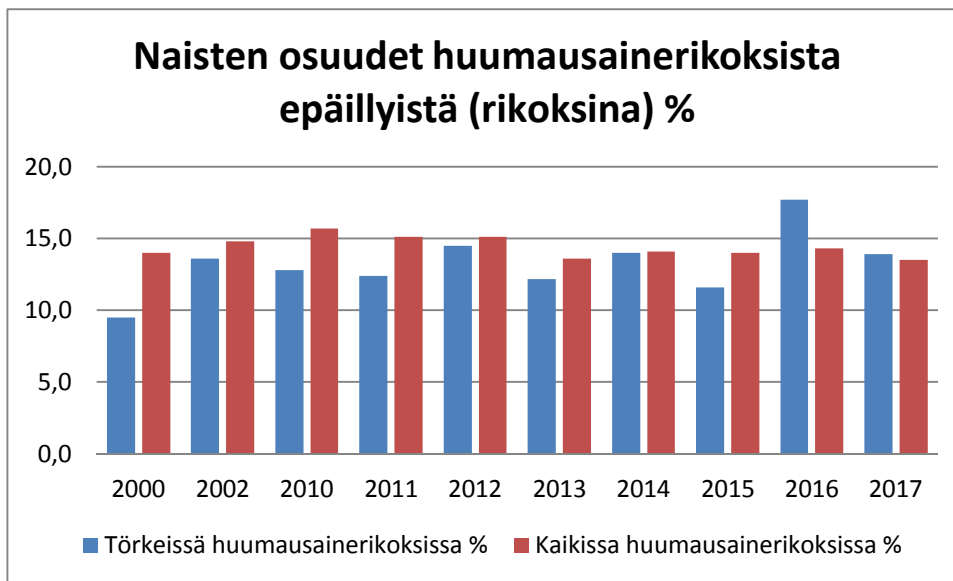
Kuluvan vuosikymmenen puolivälistä lähtien yli 30-vuotiaiden epäiltyjen osuudet ovat lähinnä laskusuunnassa ja nuorten aikuisten osuus kasvussa. Tämä näyttäisi liittyvän etenkin netin roolin vahvistumiseen huumausainemarkkinoilla sekä mahdollisesti myös uudenlaisten rikollisten rakenteiden kehittymiseen ja nuoremman aineksen kiinnittämiseen rikollisorganisaatioiden toimintaan. Esimerkiksi lähialueiden rikollisorganisaatioissa johtoasemat ovat vähitellen siirtymässä veteraani-ikänsä saavuttaneilta rikollisjohtajilta nuoremmille; tämä vaikuttaa myös organisaatioiden toimintatapoihin.

Yli 50-vuotiaiden epäiltyjen osuus on yleensäkin rikoksista epäiltyjen joukossa pieni. Huumausainerikoksissa se on suurin törkeissä huumausainerikoksissa; vuosien kuluessa tapahtunut osuuden kasvu ei vaikuta kokonaisuudessa paljoakaan. Parin vuosikymmenen takaiseen tilanteeseen verrattuna ikäkohortin osuus pie-

¹¹ Ks. Kleemans E ja de Poot C, Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure, European Journal of Criminology 2008/5, https://www.researchgate.net/profile/Christianne_De_Poot2/publication/237710618_Criminal_Careers_in_Organized_Crime_and_Social_Opportunity_Structure/links/0a85e52f174b4924ab000000.pdf.

nentynyt: yhteydet päihdemaailmaan voivat säilyä pitkään, mutta uusiakin yhteyksiä voi syntyä esimerkiksi lähipiirin nuorempien henkilöiden kautta; etenkin järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan tullaan mukaan monesti vielä myöhemmällä iällä erilaisten sosiaalisten verkostojen vaikutuksesta. Vaikka esimerkiksi Euro-pol on tulevaisuusraportissaan pohtinut vanhojen ihmisten roolia rikollisuudessa etenkin hyväksikäytettyinä, ei Suomessa ole yleistettävissä olevia viitteitä esimerkiksi siitä, että vanhukset olisivat lisätuloja hankkimaan ryhtyneet kasvattamaan kannabista.

Sukupuoliryhmien osuuksissa huumausainerikoksista epäiltyjen joukossa kuvaavassa trendissä on havaittavissa ajoittain tavanomaisesta naisten 10 -15 prosentin osuudesta poikkeavia lukuja. Vuosituhannen vaihteeseen verraten naisten osuus törkeissä huumausainerikoksissa näyttäisi sittemmin jonkin verran suuremmalta.

Naisia hyödynnetään mm. järjestäytyneessä huumausaineiden salakuljetuksessa kuriireina, josta kiinni jäädessään heitä epäillään usein törkeästä huumausainerikoksesta. Tilastopiikit voisivat siten ainakin osittain liittyä huumausainerikollisuuden järjestäytymis- ja kansainvälistymisasteen nousuun. 2000-luvulla naisten osuus huumausainerikoksista epäillyistä on kuitenkin pysynyt kokonaisuudessaan varsin vakaana.

Lainvalvontaviranomaisten tietoon tulleen ja tutkinnan kohteena olevan huumausainerikollisuuden sisältöä kuvaavana datana voidaan hyödyntää rikoksiin kirjattuja teontarkenteita, joilla kirjaaja yksilöi, minkä tyyppisestä toiminnasta on ollut kyse. Samaan rikosnimikkeeseen voi liittyä useita teontarkenteita, eikä tarkenteita toisaalta aina kirja lainkaan, joten tarkenteista saatava tieto ei ole kattavaa. Sen perusteella voitaneen kuitenkin saada viitettä siitä, millaiseen huumausainerikollisuuteen viranomaiskontrolli ja tutkinta eniten keskittyy.

Koska kirjaamiskäytännöissä on tapahtunut merkittäviä muutoksia, tässä tarkastellaan viimeisintä käytännöiltään melko vakaata ajanjaksoa vuodesta 2008 lähtien.

Tärkeimpien teontarkenteiden kirjausmäärät huumausainerikoksissa										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 tammi- elokuu
HALLUSSAPITO	4 722	2 422	2 797	2 820	2 307	3 313	2 487	2 533	2 834	2 063
HANKKIMISEN YRITYS	997	1 050	1 187	1 136	1 105	968	783	603	447	246
KULJETTAMINEN TAI KULJETUTTAMINEN	113	102	90	91	109	106	69	144	210	176
MAAHANTUONTI	945	931	983	1 248	2 413	2 984	1 945	1 953	2 963	2 518
MYynti, VÄLITYS, LUOV. TAI MUU LEVITYS	2 666	2 698	2 462	2 683	2 271	2 757	2 378	2 426	2 392	1 890
VALMISTUS	175	220	217	230	200	228	228	223	243	148
VILJELY	1 172	1 641	1 508	1 793	1 724	1 728	1 517	1 472	1 313	746
Huumausaineita koskevia teontarkenteita yht.	10 799	9 104	9 257	10 011	10 134	12 098	9 410	9 355	10 414	7 793

Kontrollin kohteena olevaa rikollisuutta yksilöivien tarkenteiden määrien perusteella on nähtävissä, että lainvalvonnan toimien kohteena ovat ennen kaikkea maahantuonti ja välittäminen. Etenkin maahantuontia koskevia yksilöintejä on kirjattu 2010-luvulla selvästi enemmän kuin aikaisemmin. Tämä kertoo myös maahantuonnin keskeisestä ja kasvavasta roolista huumausaineiden tarjonnan lähteenä Suomessa.

Kannabiksen kasvatusta huumausainerikollisuuden trendinä

Huumausainetilannetta koskevassa kirjoittelussa on pitkään korostettu kannabiksen "kotikasvatuksen" jatkuvaa kasvua, etenkin kun nettikauppa on lisännyt siementen, kasvatusvälineiden ja ohjeiden saatavuutta. Nettihän myös tarjoaa markkinapaikan niille kiinnostuneille, jotka eivät muuten ole huumausaineiden tarjonnan piirissä. Nousutrendin itseäänselvyys on kuitenkin syytä kyseenalaistaa, sillä ainakaan tilastoluvut eivät sitä tue.

Kasvatusta ei voida seurata rikosnimikkeiden määrien perusteella, vaan arvio on perustettava takavarikoihin ja viranomaisille muuten kertyneeseen rikostietoon. Kannabiskasvien takavarikoidut määrät ovat olleet suurimmillaan vuosien 2013 - 2015, jolloin viranomaisten haltuun päätyi noin 23 000 kasvia vuosittain. Vuonna 2016 kasvien määrä putosi alle 20 000:en. Kasvatustoiminnan suosion toisena mittarina voi käyttää rikosilmoituksiin kirjattavia teontarkenteita. Rikosjuttuihin, joissa epäillään huumausaineen valmistukseen tarkoitetun kasvin kasvatusta, kirjataan yleensä teontarkenne "huumausaineen viljely", mutta myös tarkennetta "huumausaineen valmistus" käytetään kasvatustapauksissa; valtaosa valmistus-kirjatuista ilmoituksista koskee nimenomaan viljelyä. Teontarkenteiden perusteella kasvatustapauksia on tullut viranomais-tietoon eniten vuosina 2011 - 2013, noin 2 000 yksittäistä rikosta vuosittain. Vaikka kannabiskasvien tilastoidut takavarikkomäärät ovat tämänkin jälkeen vielä parina vuonna nousseet, huumeviljelytapauksen lukumäärä on pudonnut sittemmin selvästi.

Teontarkenteella "huumausaineen viljely"
ja "huumausaineen valmistus" kirjatut
rikokset 2000 - elokuu 2017

	Viljely	Valmistus	Yhteensä
2000	590	16	606
2001	612	21	633
2002	742	86	828
2003	772	122	894
2004	889	59	948
2005	1 101	39	1 140
2006	870	202	1 072
2007	1 034	167	1 201
2008	1 172	175	1 347
2009	1 641	220	1 861
2010	1 508	217	1 725
2011	1 793	230	2 023
2012	1 724	200	1 924
2013	1 728	228	1 956
2014	1 517	228	1 745
2015	1 472	223	1 695
2016	1 313	243	1 556
2017 tammi - elokuu	746	127	873

Viljelytapauksen trendin taittumisen taustalta voi etsiä viranomaistoiminnan kohdistumista muualle tai suurimpien viljelmien koon kasvua ja toiminnan ammattimaistumista etenkin silloin, kun takavarikkomäärät ovat vielä olleet kasvussa. Takavarikkojen ja todettujen viljelmien koko ei kuitenkaan tue kovin hyvin ammattimaistumishypoteesin kestävyttä. Suomeen on viime vuosina myös salakuljetettu suurehkojakin eriä marihuanaa; myös viljelytapauksia liittyy maahantuonnissa mukana olleisiin henkilöihin ja nimenomaan oheistoimintana muun ammattimaisesta harjoitetun rikollisuuden yhteydessä. Marihuana-rikosten kokonaisuus on kuitenkin pieni verrattuna takavarikoiduista kasveista kertyvän tuotteen määrään, eikä kirjausten perusteella voida tehdä selvää eroa siinä, onko kyse ollut Suomessa kasvatetusta vai tänne salakuljetetusta marista.² Kannabiksen huumeviljelyn kokonaistrendin selittämisen lähtökohdaksi voisi kelvata huumausainekenen tutkimuksessa aiemminkin esiin nostettu muoti (esim. Mikko Salasuon tutkimukset) sekä mainontaa, materiaalia ja verkostoitumismahdollisuuksia tarjoavat netin sivustot muodin leviämistä tukevana toimintaympäristönä. Nettitarjonta mahdollistaa kasvatusta ja tukee sen onnistumista, tuottoisat lajikkeet tulevat kenen tahansa saataville. Toiminnasta tulee huumeidenkäyttäjien alakulttuurissa myös trendikästä ja sen ympärille syntyy verkostoja. Houkuttelevalta tuntuu etenkin, että haluttua tuotetta olisi nyt saatavissa edullisesti ja ehkä myös aiempaa riskittömämmin ...

² Marihuanaa on todettu laboratoriotutkimuksissa viime vuosina 200 -300 kg vuodessa, kun vastaavana aikana vuosittain takavarikoiduista 20 000 kannabiskasvista voitaisiin saada sisäkasvatuksessa sovellettavan tuottoarvion perusteella noin 500 kiloa marihuanaa. Laboratoriossa todettujen hasisten kokonaismäärä on viime vuosina jäänyt alle sadan kilon vuosittain. Vain osa takavarikkoon otetusta kannabiksesta lähetetään laboratoriotutkimuksiin, kasvien takavarikot lasketaan takavarikkopöytäkirjoista.

Kasvatus on kotioloissa kuitenkin riskialtista, sillä kannabiskasvien aromit herättävät naapuruston huomiota ja kasvatuksesta koituu myös tuntuva vesi- ja palovahinkojen riski, joka voi johtaa hankaluuksiin. Myös poliisi voi kasvattajien luona muissa asioissa käydessään havaita viljelmät. Urbaaniin elämäntapaan kasvaneilla, usein epäsäännöllistä elämää viettävillä ihmisillä taidot ja kärsivällisyys eivät välttämättä riitä tyydyttävän sadon aikaansaamiseen. Täysin kaupungistuneilla alueilla on vain niukasti tarjolla mahdollisuuksia siirtää kasvatusta kesäaikana ulkotiloihin syrjään naapureiden ja viranomaisten huomiolta ja viljelmän hoito edes jotenkin toimivissa ulkokasvatuspaikoissa voi olla liian suuren ja vaativan työn takana. Innostus kasvatamiseen voi vain hiipua ja rajoittuu lopulta vaatimattoman kokosiin yritelmiin.

Tässä vaiheessa kannabiksen kasvatus voi tarjota markkinoita kotimaiselle järjestäytyneelle ja ammattimaiselle rikollisuudelle, joka kuitenkin joutuu kilpailemaan marimarkkinoilla ulkomaisen tuonnin kanssa. Tutkinnassa on todettu myös järjestäytyneesti ja usein tunnettujen rikollisjengien jäsenten ohjauksessa tapahtuvaa kannabiksen kasvatusta. Hyvä esimerkki tällaisesta tapauksesta oli tammikuussa 2017 ampumaserikostutkinnan yhteydessä paljastunut kasvatus, jota varten oli vuokrattu toimistotila ja jonka todettiin jatkuneen samassa tilassa parin vuoden ajan. Rikoshyötyä kasvatuksesta laskettiin saadun noin 350 000 euroa, ja kasvatustoiminnasta oli epäiltyä kaikkiaan kahdeksan miestä. Tapaus sopii esimerkiksi myös järjestäytyneelle rikollisuudelle tyypillisestä tekijöiden ikäjakaumasta, jossa esiintyy tavallista useammin myös varttuneita henkilöitä: kolme viljelyyn osallistuneesta oli 80-luvulla syntyneitä, niin ikään kolme 70-luvulla syntyneitä, yksi oli 60-luvulla syntynyt ja joukon varttunein oli syntynyt 1950-luvulla.

Huumausainerikollisuus ja huumekasvatuksen esiintyminen maan eri osissa

Huumausaineiden käytössä ja tarjontaa ylläpitävässä muussa huumausainerikollisuudessa on kyse sosiaalisista ilmiöistä, joita on syytä tarkastella pitkällä aikavälillä ja toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Tähän kannustaa sekin, että maan eri osien huumausainetilanteessa on selviä eroja. Huumausainerikosten tarkastelu poliisilaitoksittain ja maakunnittain tarjoaa summittaisen näkymän huumausainerikollisuuden maan eri osissa; tässä tehtävään poliisilaitoskohtaiseen tarkasteluun eivät kuitenkaan sisälly Tullin ja KRP:n tutkimat rikokset. Trendien hahmottamisen kannalta data lienee kuitenkin riittävä.

Huumausainerikosten määrä suhteessa asukaslukuun on kasvanut koko maassa vuoden 2000 noin 26:sta vuoden 2016 46:ään 10 000 asukasta kohti, vuonna 2010 suhdeluku oli 37 (lähde: Polstat); huumausainerikollisuus on yleistynyt väestön keskuudessa melko tasaisesti vuosi vuodelta. Pääkaupunkiseudulla ja sen lähialueilla (Helsinki, Itä-Uusimaa, Länsi-Uusimaa/Uudenmaan maakunta) vastaava suhdeluku on noussut vuoden 2000 noin 40:stä vuoden 2016 lähes 70:een; täällä huumausainerikokset ovat asukasmäärään suhteutettuna yleisimpiä. Korkeat suhdeluvut saavutetaan myös Sisä-Suomen ja Hämeen poliisilaitosten alueella, suhdeluvun suuruusluokka oli vuonna 2000 20 - 30, vuonna 2016 40 - 50. Suurten asutuskeskusten ja läpikulkuliikenteen vaikutus näkyy myös Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella, jossa suhdeluvut olivat vuonna 2000 20 - 30 tasolla (Ahvenanmaata lukuun ottamatta, siellä läpikulkuliikenne tuottaa poikkeuksellisia lukuja) ja olivat vuonna 2016 nousseet 35 - 45 rikoksen tasolle. Pohjanmaan poliisin alueella vuoden 2000 10 - 20 rikoksen tasolta oli vuonna 2016 nousu 30 - 40 rikoksen suuruusluokkaan 10 000 asukasta kohti. Oulun ja Lapin poliisilaitosten alueilla suhdelukuja nostaa muutaman kaupunkikeskuksen lisäksi läpikulkuliikenne ja matkailu, siellä suhdeluvut ovat nousseet vuoden 2000 10 - 20 tasolta viime vuosien 20 - 40 suuruusluokkaan. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella suhdeluvut olivat vuonna 2000 noin 20 -30 rikosta 10 000 asukasta kohti, vuonna 2016 25 - 35 rikoksen suuruusluokassa. Pienimpiä asukaslukuun

suhteutetut huumausainerikosten määrät ovat Itä-Suomen poliisilaitoksen alueella, jossa on vuoden 2000 10 -20 rikoksen tasolta noustu 20 -30 rikoksen tasolle vuonna 2016.

Suhdeluvuissa voi vuosikohtaisesti laajojen kokonaisuuksien tutkinnan vuoksi esiintyä jyrkähköä vaihtelua.

Maan eri osien osuudet kaikista huumausainerikoksista ovat pysyneet 2000 -luvulla kohtalaisen vakaina. Läntisimmän Suomen osuus kaikista huumausainerikoksista näyttää jonkin verran pudonneen siitä mitä se oli 2000 -luvun alussa, pääradan ympärille asettuvan eteläisen Suomen osuus taas näyttäisi hieman vahvistuneen: trendi näkyy myös väestömäärään suhteutettujen huumausainerikoslukujen kehityksestä ja heijastaa maassa tapahtunutta väestöliikettä.

Kun tarkastelun kohteena on kannabiksen kasvatusta huumausaineskenessä, alueellisten erojen löytämiseksi voimme selvittää, missä määrin viljelytapauksien jakautuminen eroaa yleensä huumausainerikosten jakautumisesta alueittain. Samaan tapaan kuin huumausainerikoksia muutenkin, myös viljelytapauksia havaitaan absoluuttisin luvuin eniten alueilla, joilla väestömäärät ovat suuria. Tämä ei tarkoita sitä, että toiminta olisi näillä alueilla väestön keskuudessa erityisen suosittua. Alueellisten osuuksien tarkastelu näyttää, että viljelystä esiintyy suhteellisesti vähemmän hyvin tiiviisti asutuilla alueilla kuin alueilla, joiden väestömäärä on pienempi ja asutus harvempaa. Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitosten toimialueen osuus poliisilaitosten kirjaamista viljelyjutuista on selvästi pienempi kuin niiden osuus kaikista huumausainerikoksista, vaikka viljelyjuttuja onkin lukumääräisesti paljon. Alueella on paljon urbaania ympäristöä, jossa kasvatusta on hankalaa ja riskialtista. Ihmisten elämäntavat perustuvat paljolti vaihdantalouteen, jossa itse tekemisen perinteiden ja taitojen voi olettaa heikentyneen. Kaikkien muiden alueiden osuudet kaikkien laitosten yhteenlasketuista viljelytapauksista nousevat yleensä selvästi jonkin verran suuremmiksi kuin osuudet kaikista laitosten kirjaamista huumausainerikoksista. Historiallisesti kiinnostava on maan läntisimpien osien korkea osuus viljelyjutuista 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen alkupuolella. Vastaavasti viime vuosina alueen osuus huumeviljelystä näyttää vakiintuneen lähes samalle tasolle kuin sen osuus kaikista huumausainerikoksista.

Kannabiksen kasvatusta huumeikäyttöön näyttää olevan harjoittajiensa elämäntapoihin ja olosuhteisiin kiinnittyvää toimintaa: vähemmän kaupungistuneilla alueilla elämäntavat ja ympäristö suovat urbaania ympäristöä hieman enemmän mahdollisuuksia kannabiksen huumeviljelylle.

Kaikkien huumausainerikosten sekä teontarkenteella "huumausaineen viljely" tai "huumausaineen valmistus" merkittyjen rikosten jakautuminen paikallispoliisissa poliisilaitoksittain, 2000 - 2017 heinäkuu (Polstat elokuu 2017)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	tammi- heinä- kuu 2017
Helsinki, Itä-Uusimaa ja Länsi-Uusimaa																		
<i>% kaikista ha-rikoksista</i>	40,1	36,0	36,1	38,0	36,0	33,8	36,6	39,3	37,4	37,3	34,5	34,9	33,1	34,4	35,0	35,0	37,3	37,0
<i>% viljely- ja valmistusrikoksista</i>	13,0	14,8	20,7	24,0	26,7	23,9	29,5	29,2	27,4	25,7	26,3	24,1	24,4	24,3	26,4	30,3	31,7	31,2
Kaakkois-Suomi ja Itä-Suomi																		
<i>% kaikista ha-rikoksista</i>	12,4	12,9	13,9	13,5	13,7	15,9	14,1	11,8	11,0	11,1	12,5	13,0	14,4	12,2	12,3	11,8	11,4	11,6
<i>% viljely- ja valmistusrikoksista</i>	7,6	12,1	12,9	16,0	18,8	19,4	13,6	16,3	14,1	13,1	14,2	17,2	16,4	15,0	16,2	15,7	15,4	17,0
Häme ja Sisä-Suomi																		
<i>% kaikista ha-rikoksista</i>	17,8	18,3	18,1	18,4	18,4	19,5	17,9	19,4	19,7	19,1	22,8	19,4	18,7	18,0	19,8	21,7	21,1	21,1
<i>% viljely- ja valmistusrikoksista</i>	25,1	19,2	18,4	18,5	14,2	21,0	18,4	21,0	22,4	20,8	24,2	22,4	20,6	23,3	23,1	21,2	21,8	26,3
Pohjanmaa, Lounais-Suomi ja Ahvenanmaa																		
<i>% kaikista ha-rikoksista</i>	21,9	25,8	24,2	20,9	24,4	23,2	23,5	21,6	23,2	23,2	20,2	22,2	21,7	21,6	19,1	21,3	21,1	20,7
<i>% viljely- ja valmistusrikoksista</i>	33,3	38,2	37,5	31,9	32,4	24,8	27,8	21,6	21,9	22,2	21,9	23,1	22,4	24,0	22,3	21,5	23,3	17,5
Oulu ja Lappi																		
<i>% kaikista ha-rikoksista</i>	7,8	7,0	7,8	9,2	7,5	7,6	7,9	7,9	8,7	9,4	9,9	10,5	12,2	13,8	13,7	10,2	9,1	9,5
<i>% viljely- ja valmistusrikoksista</i>	21,0	15,7	10,6	9,5	7,9	10,9	10,7	12,0	14,3	18,1	13,5	13,1	16,2	13,3	12,0	11,2	7,7	8,0
Kaikki ha-rikokset*	13 470	15 593	14 634	15 996	15 338	15 334	14 286	16 314	16 539	18 555	19 784	20 469	20 157	22 716	21 853	23 478	25 229	18 088
Kaikki viljely- ja valmistusrikokset*	606	633	828	894	948	1140	1072	1201	1367	1861	1725	2 023	1924	1956	1745	1695	1556	873
% kaikista ha-rikoksista	4,5	4,1	5,7	5,6	6,2	7,4	7,5	7,4	8,3	10,0	8,7	9,9	9,5	8,6	8,0	7,2	6,2	4,8

* 2017 ajalta tammi-elokuu.

Sen selvittämiseksi, millaiset ihmiset viljelevät huumeekannabista, on turvaututtava rikosilmoitusten laske-
miseen niiden sisältämien epäiltyjä koskevien tietojen perusteella. Suuntaa antava kokonaiskuva huumevil-
jelyjutuissa epäiltyjen henkilöiden ikä- ja sukupuolijakaumasta on näinkin saatavissa, vaikka aivan kaikki
tässä esitettävään laskelmaan luetuista henkilöistä eivät ole olleet epäiltynä nimenomaan viljelystä vaan
ovat muuten olleet jutussa mukana tai vapautuneet epäilystä.

Laskelmaa tarkasteltaessa on otettava huomioon, että viljelytapauksista merkittävä osa on sellaisia, joissa
ketään ei ole voitu nimetä epäillyksi. Laskelmassa tarkastellaan nimenomaan ilmoituksia ja mukana ovat
nekin ilmoitukset, joissa tekijästä ei saatu mitään tietoa: vuosina 2016 - 2017 viljelyä sisältävistä ilmoituksis-
ta noin 85 prosenttiin on kirjattu miespuolisia epäiltyjä, toistakymmentä prosenttia ilmoituksista on sellai-
sia, että epäiltynä tai epäiltyjen joukossa on nainen. Epäiltynä voi olla samassa rikostapauksessa useita hen-
kilöitä, joten luvut ovat osittain päällekkäisiä, ja naiset esiintyvät usein samoissa ilmoituksissa miespuolisten
epäiltyjen kanssa.

Huumeusaineen viljely- tai valmistus-teontarkeen sisältävät rikosilmoitukset sen mukaan miten niissä esiintyy eri ikäluokkiin kuuluvia miehiä tai naisia epäillyn asemassa 2016 ja 2017												
	2016					2017; 7.9.mennessä						
Syntymäaika	Miehiä	% kaikista ilmoituksi sta	Naisia	% kaikista ilmoituksis ta	Ikäluokkaa	%	Miehiä	% kaikista ilmoituksi sta	Naisia	% kaikista ilmoituksi sta	Ikäluokkaa	%
1980-2005	962	65,1	144	9,6	1 002	66,8	553	65,1	96	11,1	595	68,5
1970-1979	233	15,8	19	1,3	244	16,3	122	14,4	18	2,1	132	15,2
1940 -1969	104	7,0	15	1,0	114	7,6	56	6,6	4	0,5	58	6,7
Ilmoituksia joissa miehiä/naisia ep.	1 299		178				731		118			
%	86,6		11,9				84,2		13,6			
Ilmoituksia yhteensä	1 500						868					

Huom. henkilö voi esiintyä epäillynä ilmoituksessa muussakin kuin ko. tarkenteella merkityssä rikoksessa.

Valtaosassa tapauksista epäillyt ovat 1980-luvulla syntyneitä tai sitä nuorempia: heitä on kirjattu noin kahden kolmasosaan ilmoituksista. Varttuneempien ikäluokkien edustajia esiintyy noin viidenneksessä ilmoituksissa. Trendin osoittamisen kannalta sinänsä epävarman tuloksen antavan kahden vuoden vertailun perusteella varttuneen ikäluokan osuus on vähintään ikääntymisestä johtuvassa määrin laskenut; syntymävuositarkastelu korostaa nimenomaan ikäkohorttien etenemistä aikasarjassa.

Naisten esiintyminen viljelyilmoituksissa epäiltynä näyttää kahden vuoden niukan vertailun perusteella olevan hiukan vahvistumassa vuoden 1970 jälkeen syntyneissä ikäluokissa. Ilmoitusten lähempi tarkastelu osoittaa, että naiset ovat useimmiten mukana lähipiirinsä harjoittamassa viljelyssä. Varttunutta naisväkeä esiintyy huumeviljelystä epäiltynä yhä harvemmin, heitäkin useimmiten lähipiirinsä viljelyksiin osallistuvina. Muutamissa varttuneeseen väkeen liittyvissä tapauksissa epäillyt ovat sairaalloisia ja kertovat kasvattaneensa kannabista kivunlievityksenä käytettäväksi.

Varttuneita henkilöitä, harvinaisissa tapauksissa myös naisia, on mukana luonteeltaan ammattimaisessa kasvatuksessa. Tuorein ja julkisuudessakin huomiota herättänyt tämän tyyppinen viljelytapaus, jossa oli epäiltynä 1940-luvulla syntynyt nainen, tutkittiin Mikkelin seudulla vuonna 2013. Nainen viljeli kannabista tilansa viljasiiloissa ja oli jäänyt kiinni viljelystä jo vuonna 2002. Tilalle vuonna 1999 oppisopimuskoulutukseen tullut mies oli ehdottanut viljelystä tilalla ja nainen oli saanut miehensä rakentamaan kasvatustilat kahden kerrokseen tyhjiin viljasiiloihin. Oppisopimusmies oli myynyt osan useamman vuoden aikana tuotteista sadoista omille kontakteilleen pääkaupunkiseudun suuntaan, suurimman osan myi kuitenkin naisen poika. Oppisopimusmies joutui henkirikoksen uhriksi vuonna 2003, mutta kannabiksen viljelystä jatkettiin tilalla, kun kiinni jäämisestä oli toivuttu. Tällä kertaa esitutkinnassa osoitettiin naisen viljelleen siiloissaan vuosien 2012 ja 2013 aikana 171 kannabiskasvia, joista hän oli ollut saamassa noin 25 000 euron rikoshyödyn. Myyntiverkostostaan tai muista toimintaan osallisista nainen ei suostunut kertomaan. Tapaus on suurehkojen viljelyjuttujen joukossa päatekijän osalta hyvin poikkeuksellinen.

Huumekannabiksen kasvatuksen mittasuhteet ja kasvatustavat

Rikostapauksia lähemmin tarkastelemalla saadaan tarkempaa kuvaa siitä, missä ja millaisissa mittasuhteissa viljelystä esiintyy ja millaisia tarpeita se täyttää. Huume-kannabiksen viljely näyttää kaikkiaan olevan hiljalleen vähenemässä, ainakin jos mittarina voidaan pitää lainvalvontaviranomaisille huumeviljelystä kertynyttä tietoa.

Valtaosa Suomessa paljastuvista viljelytapauksista on pieniä muutaman kasvin viljelmiä, myös muutamien kymmenien kasvien viljelystä tavataan jonkin verran. Kerrostaloasuntoihin on rakennettu viljelystä varten

eristettyjä tiloja tai viljelyyn käytetään kasvatustelttoja, joissa voi hyvin kasvattaa muutamia kymmeniä huumekäyttöön sopivia kasveja. Esimerkiksi asuntotilan tehokkaasta viljelykäytöstä käy vaasalainen opiskelija, joka täytti makuuhuoneensa kasvatusteltalla, johon hän sai mahtumaan nelisenkymmentä kasvatusastiaa (2017). Muutamissa tapauksissa asunnosta löytynyt suurehko määrä pussitettua kannabista ja kasvatukseen liittyvä välineistö ja kasvinjäänteet viittaavat kotitarvetarkoituksia laajempaan viljelyyn. Kuluvan vuoden 2017 tapauksista viljelytilan rakentamisessa osoitettua kekseliäisyyttä ja tarjolla olevien myyntiverkostojen houkuttelevuutta ilmentää hankolaisen ahtaajan viljelytoiminta, jota hän harjoitti talonsa välikatton rakenteisiin rakennetussa kasvattamossa, jonne pääsi tikkailla ulkokautta. Kasveja kiinteistöltä löytyi vain 16, mutta lisäksi päästiin takavarikoimaan pieniä maripakkauksia ja 700 euroa käteistä. Suhteet alueen jengiedustukseen voivat tarjota toimivat lähtökohdat melko pienimuotoisenkin viljelyn tuotteiden markkinointiin. Kysyntään Pohjois-Karjalan alueella näyttää vastanneen myös järjestyksenvalvojana työskennellyt mies, joka ehdotti lisätulojen tarpeessa olleelle kaverilleen viljelyä dopingaineiden välityksen ohien. He vuokrasivat huoneiston keväällä 2016 ja valjastivat sen kokonaan kannabiksen kasvatukseen. Etenkin Suomen oloissa suurimittainen kasvatukseen kytkeytyy usein muuhun luonteeltaan ammattimaiseen tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Hämeenlinnalaismiehen ulkorakennuksesta puolestaan tavattiin 125 kasvin kasvattamo, jonka aiemmista sadoista epäilty oli jo myynyt muutamia satoja grammoja. Jonkin verran laajemman viljelytoiminnan olivat käynnistäneet Porinseudulla poika ja isä, joka oli vuonna 2016 vuokrannut tilan, jonka piharakennukseen oli rakennettu kasvattamo. Aloite toimintaa oli peräisin pojalta, joka myi tuotteitaan pirkanmaalaiselle välittäjälle. Tuloja toiminnasta oli kertynyt kiinni jäämiseen mennessä noin 30 000 euroa: viljelmäkokoisuus oli poikkeuksellisen kookas, sillä piharakennuksesta saatiin takavarikkoon 707 kannabiksentainta ja kolmisen kiloa kuivattua kukkaa.

Ammattimaisia piirteitä sisältävä viljely tapahtuu riskien välttämiseksi yleensä suojaisilla tiloilla tai tarkoitukseen hankituissa teollisuus- tai toimistotiloissa. Kasvatustoiminnan salassa pysymisen kannalta suotuisia syrjäisiä ja hiljentyneillä alueilla sijaitsevia tiloja on tarjolla myös edullisesti, joten suurimittaisen viljelyn paljastamiseksi ne voivat olla otollisia tarkastuskohteita. Tämän tyyppisestä ratkaisusta oli kyse vuonna 2016 paljastuneessa viljelyssä, joka tapahtui viisikymppisen miehen aloitteesta yhdessä hänen poikansa ja tämän kaverien toimesta kevästä 2015 lähtien isän vuokraamassa autohallissa, isän mukaan taloudellisista syistä ja pojan mukaan pääasiassa myyntitarkoitukseen. Sadoista oli saatu kukkaa kaikkiaan noin 13 kiloa, mutta kasvitakavarikkoja tapauksessa ei saatu. Isä ja poika olivat epäiltyinä myös autojen maahantuontia varten perustetun yrityksensä kautta harjoitetusta suurimittaisesta rahanpesusta, joka liittyi romanien piirissä harjoitettavaan petosrikollisuuteen ja pojalla oli aiempaakin huume- ja viljelytaustaa.

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyvä kannabiksenkasvatusta hyödyntää tyypillisesti jo valmiita jakeluverkostoja ja rikollisryhmät näyttävät olevan kiinnostuneita tehostamaan koneistonsa tuottavuutta värväämällä alihankkijoiksi sopivia kasvattajia, joilla ei välttämättä ole muuta osuutta ryhmän toimintaan. Tulli selvitti tällaista rajat ylittävän huumerikollisuuden monimuotoisuutta hyvin edustavan kokonaisuuden, jossa liettulaisrikolliset toivat maahan suuria määriä *Subutexia* talvella 2017. Tutkinnan edetessä paljastui, että Suomessa töissä ollut liettualaismies oli ostanut Suomesta pienen kiinteistön asunnokseen ja oli alkanut kasvattaa siellä kannabista keväällä 2016 aluksi omaan käyttöön. Hän selitti kuulustelussa kärsivänsä selkäkivuista ja kokeilleensa Hollannissa työskennellessään kannabista ja käyttäneensä sitä kivunlievityksen. Hän oli kannabiksenpolttelua harrastaneiden kavereidensa kautta tutustunut Suomeen suurimittaisesti *Subutexia* tuoneessa rikollisryhmässä jakelua hoitaneeseen henkilöön ja päätyi ensin ajattelemansa chilin sijasta kasvattamaan kannabista uuden tuttavuutensa edelleen myytäväksi. Miehen kiinteistölle ra-

kentamista kasvattamoista saatiin takavarikkoon toistasataa kannabiskasvia ja kolmisen kiloa kannabisrouheita.

Laajan rajat ylittävän huumausainerikokkonaisuuden tutkimassa paljastuneen liettualaismiehen Suomesta ostamalleen kiinteistölle rakentaman kasvattamon satoa (Tulli, ao. tutkintaptk).

Suurimittaiseen huumausainerikollisuuteen kytkeytyvä kannabiksen kasvatus toteutetaan Suomessa edulliseen hintaan hankittavissa sisätiloissa jatkuvana viljelyinä. Tarkoitukseen sopivat sijainniltaan syrjäiset pienet tilat tai teollisuus- tai toimistotilat, jotka ovat kuntonsa tai sijaintinsa vuoksi vajaakäyttöisiä. **Järjestäytyneesti toimivien rikollisten on todettu suunnitelmallisesti hyödyntävän ongelmakiinteistöiksi luonnehdittavaa omaisuutta** mm. petos- ja kiristysrikoksilla, jotka perustuvat kiinteistöjen arvon keinotekoiseen nostamiseen. Eri tyyppisiin ongelmakiinteistöihin on siksi syytä kiinnittää rikostiedustelussa monipuolisesti huomiota. Esimerkiksi Hollannissa tyypillinen järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisen torjunnan taktiikka on ollut puuttua hylätyksi joutuneiden alueiden ja kiinteistöjen tilanteeseen käytettävissä olevin keinoin, mm. kunnostustoimin.

Hyvän esimerkin tällaisesta kiinteistön hyödyntämisestä kannabisviljelyyn tarjoaa hiljattain Kotkan seudulla tutkittu järjestäytyneen huumausainerikokkonaisuus, jonka keskeiset toimijat ovat Suomessa vaikuttavan järjestäytyneen rikollisuuden vakiintunutta ydinjoukkoa. Organisaatio toi Suomeen Hollannista suuria määriä etenkin amfetamiinia ja hasista, joiden jakelusta huolehtivat useat eri prosenttijengit sekä tietyistä alueista vastanneet muut rikollisverkostot: kanavat myös kannabiksen tehokkaalle jakelulle olivat valmiina. Tilat muun huumelogiikan lisäksi myös kasvatukselle tarjoutuivat vanhasta toimistokäytössä olleesta rakennuksesta. Kiinteistön omistaja-vuokraajan kytköksestä rikolliseen toimintaan kertoo mm. se, että vuokralaisen korkea sähkönkulutus ohjattiin koko kiinteistön sähkösopimukseen. Kasvatuksen sai varsinaisesti huolekseen vuonna 1950 syntynyt mies, joka oli jo 2000-luvun alussa ollut mukana suurimittaisessa huumausainerikollisuudessa: tuolloin hän vastaanotti ainakin seitsemän Hollannista Suomeen tuotua "huonekaluerää", joihin oli kätkeytyneitä suuria määriä hasista³. Mies oli jäänyt kiinni liikennevalvonnassa epäiltyinä kannabiksen käytöstä jo keväällä 2016 ja hänen kotoaan tavattiin marirouhetta ja hasista, mutta hänen verikokeestaan löytyi vain THC:n aineenvaihduntatuotetta, joka ei KKO:n linjauksen mukaan vaikuta ajokykyn.

³ Viimeisimmästä, takavarikon kohteeksi joutuneesta 180 kilon kokonaispainoisesta erästä löytyi 119 kiloa hasislevyjä.

Kasvattamotiloista löytyi 102 kasvia kuivumasta ja 66 kasvia kasvamasta kasvatusteltassa sekä mm. jakelua varten pakattua marihuanaa. Sähkökulutuksen perusteella todettiin, että kasvatus oli aloitettu syksyllä 2015. Satoja kasvattamosta oli jo saatu kolme, neljäs oli kuivumassa ja viidennen kasvu aluillaan. Tutkinnassa laskettiin, että paljastuneesta noin puoleltoista vuoden kasvatustoiminnassa olisi ollut saatavissa kaikkiaan 25 -30 kiloa marihuanaa, 20 euron grammahinnalla noin puolen miljoonan euron myyntulot. Kasvatuksesta huolehtineen miehen asunnolta löydettiin jälleen marihuanaa sekä jonkin verran Diapameja. Tapaus- ta voi pitää esimerkkinä suunnitelmallisesti toimivien rikollisten kyvystä hyödyntää vähäisimpiäkin tarjoutuvia resursseja; pitkästi seitsemättäkymmentä käyvän miehen intresseissä puolestaan lienevät painaneet sekä kannabiksesta saatava kivunlievitys että pienen eläkkeen jatkoksi saatava lisäraha, ja koko kuvio on voitu kokea myös vanhan ja luotettavan toverin auttamisena. Alamaailman laeista hyvin perillä ollut kasvatustavasta ei lausunut kuulusteluissa mitään koko asiasta.

Suomessa paljastuneista järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvistä viime vuosina paljastuneista viljelytapauksista on todettavissa, että ammattimainen kasvatus toteutetaan yleensä noin sadan kasvin jatkuvina viljelyksinä sisätiloissa, viljelytiloja voi olla kerrallaan useita ja joissain tapauksissa ne ovat suurempiäkin. Tärkeää on, että kasvatus hoidetaan niin, että sato-odotuksissa ei tarvitse pettyä eikä paljastumisriski kasva liian suureksi. Näin suhteellisen pienillä viljelmillä päästään varsin tuottoisaan tulokseen. Toiminnan riskien vähentämiseksi alihankinta esimerkiksi suojaisella pientilalla tai teollisuuskiinteistöllä toimivalta kasvattajalta on varteenotettava vaihtoehto, mutta tarkoitukseen voidaan järjestellä myös laittomaan toimintaan kiinteämmin liittyvä vaihtoehto, sillä rikollispiireihin kuuluu ongelmakiinteistöistä hyötymään pyrkiviä ja harmaata taloutta harjoittavia "liikemiehiä".

Huumekasvien viljely ulkona vähentää viljelijän kiinnijäämisriskiä, ja tätä etua hyödynnetään kasvukaudella; ulkokasvatus sopii huume-kannabiksen kasvuvaatimusten vuoksi vain pienimuotoiseen viljelyyn. Ulkoviljelyn trendejä voidaan saada esiin rikosilmoituksia lähemmin tutkimalla. Myös ulkoviljelyksiä näyttää vuonna 2017 kertyvän hieman vähemmän kuin edellisvuonna: vuonna 2016 kesä-syyskuussa ulkoviljelyä koskevia tapauksia kirjattiin 144, vuoden 2017 kesä-elokuussa 88; näissä tapauksissa ovat mukana myös ne yksittäistapaukset, joissa ei ole syytä epäillä rikosta. Ulkoviljelmät jäivät vuonna 2017 myös edellisvuotisista pienemmiksi: 2017 kesä-elokuussa löytyi seitsemän 30 - 60 kasvin viljelmää, muut olivat pienempiä, viljelmän keskikoko oli 11 - 12 kasvia. Eniten viljelmiä kirjasivat Sisä-Suomen poliisi (16) ja Kaakkois-Suomen poliisi (15). Vuoden 2016 kasvatuskaudella kesä -syyskuussa (ajanjaksot eivät ole eripituisina suoraan vertailukelpoisia ennen kuin vuoden 2017 syyskuun tiedot saadaan mukaan) kirjatuissa ulkoviljelytapauksista 14:ssa tavattiin vähintään 30 kasvia, suurimmat, kooltaan 92 ja 74 kasvin viljelmät löytyivät Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimialueelta. Suurimman määrän ulkoviljelmäilmoituksia kirjasi vuonna 2016 Sisä-Suomen poliisi, 34 tapaus, ja myös Pohjanmaan ja Itä-Suomen poliisilaitokset ylittivät vielä 20 ulkoviljelmäilmoituksen määrän.

Ulkoviljelmät tulevat poliisin tietoon ulkoilijoiden ja maastossa työskentelevien tekemien havaintojen perusteella: viljelmät sijaitsevat lähes poikkeuksetta metsämaastossa, valoisuuden ja kasvien hoidon kannalta mahdollisimman sopivassa paikassa, yleensä hakkuuaukoilla tai sähkölinjoilla sekä muuten sopivissa suojaisissa metsiköissä kulkuväylien läheisyydessä. Kannabiskasvi vaatii kasvaakseen mehevän maan, ja paikalle on yleensä tuotu multaa; kasvit löydetään tyypillisesti kasvamassa multasäkeissä, ruukuissa tai ämpäreissä. Kasvatuspaikan valinnalla ja joskus myös naamioinnilla pyritään vaikeuttamaan kasvatuksen havaitsemista.

Ulkoviljelmää löydetään muutamissa tapauksissa myös asumattomien tilojen mailta tai käytöstä poistetuilta hiekkakuopilta.

Vaikka muutamia muutaman kasvin kasvatuksia on tavattu niittyjen laidoilta, huumehampupeltojen löytyminen Suomesta on erittäin epätodennäköistä. Huumeekannabiksen ulkokasvatuksella lähinnä suojataan viljelmää paljastumiselta: muuten sisälläkin kasvatettavia kasveja tuodaan ulkoviljelyyn tai vuoden aikana omaan käyttöön ja myös myyntiin aiottuja kannabiksia yritetään kasvattaa pienempää paljastumisriskiä tavoitellen maastossa, vaihtelevin tuloksin – ulkokasvatustapauksissa ei edes sovelleta kasvikohtaista tuottoarvioita epävarmojen kasvuolosuhteitten vuoksi. Ammattimaista huumekauppaa varten riittävän tuottoisaa huumeekannabiksen kasvatusta on Suomessa vain tarkoitusta varten varustelluissa sisätiloissa, joissa voidaan saada kolmesta neljään satoa vuodessa. Sadan kasvin viljelmän mahdollisesta neljästä sadosta voidaan saada noin 10 kiloa valmista marihuanaa, jonka vähittäismyynnistä 20 euron grammahinnalla voi saada 200 000 euroa. Valmistamiseen käytetään kasvien kukat ja ylimmät lehdet, joiden THC -pitoisuus vaihtelee tyypillisesti yhden ja 20 prosentin välillä kasvuoloista riippuen. Ulkoviljelyn etuna on vain pienentynyt kiinnijäämisriski, sillä paljastuneesta viljelmästä vastuullista henkilöä saadaan harvoin selville.

Suomessa on kuitenkin hyvin mahdollista päästä entistä useammin näkemään suurehkojakin hampuvaini-
oita, mutta niillä kasvaa yleensä öljyhampua, joskus myös vielä suurikasvuisempaa kuituhampua, joiden viljely on laillista toimintaa. Suomessa kirjatut hampupeltoja koskevat rikosilmoitukset koskevat tietyiltä osin yksittäisiä viljelijöitä, joiden toiminnan ei ole kaikilta osin tapahtunut alan sääntöjen puitteissa⁴ sekä viljelijöitä ja harrastajaviljelijöitä, joiden pelloista epätietoiset kansalaiset ovat tehneet ilmoituksia.

Kuluvana kesänä 2017 viljelystään selvittämään on tällaisen ilmoituksen vuoksi joutunut selvittämään Kaakkois-Suomen poliisille mies, joka hampun mahdollisuuksiin perehdyttyään oli rikkakasvien torjuntatarkoituksessa kylvänyt peltotilkkunsa tunnetulta loimaalaiselta maatalouden siementoimittajalta tilaamallaan sertifioitun kuituhampun siemenillä. Asian selvittelyä saattaa hankaloittaa se, että hän ei ehkä ole säilyttänyt siementen alkuperän osoittavaa pakkaukseen kuuluvaa vakuustodistusta eikä harrastajana myöskään tehnyt viljelmästään ilmoitusta maatalousviranomaiselle.

Vuonna 2016 tällaisia hampun peltokasvatusta koskevia ilmoituksia kirjattiin vielä jonkin verran enemmän kuin kuluvana vuonna 2017 – kansalaisten tietoisuus laillisen hyötyhampun kasvatuksesta näyttää lisääntyneen. Vuoden 2016 tapaukset näyttävät, että myös poliisin suhtautuminen ja tietoisuus hampua koskevista seikoista on ollut vaihtelevaa.

Syksyllä 2016 Porvoon seudulla naapuri huolestui epäilyttävän näköiseksi kokemastaan naapuritilan pellostasta ja ilmoitti asian poliisille. Partio saapui paikalle pimeään jo laskeuduttua. Konstaapelit totesivat, että kasveja oli todella paljon ja pohtivat, että pelto pitäisi kuvata lennokilla eivätkä ryhtyneet pimeässä kasvustoa niittämään. Seuraavana päivänä ylikonstaapeli oli päätyneet selvittämään tilannetta maaseutuasiamieheltä ennen kuin enempään toimiin ryhdyttäisiin. Maaseutuasiamies tiesi vahvistaa, että kyseessä oli laillinen vakuustodistuksen omaavan öljyhampun viljely, jollaista tavattaessa on kuitenkin hyvä tietää, että siitä otettavat näytteet antavat testissä kannabispositiivisen tuloksen.

Elokuussa 2016 Pohjanmaan poliisilaitoksen toimipisteeseen saapui viljelijä, joka oli löytänyt latonsa takaa muutamia kannabikseksi tunnistamia kasveja ja halusi varmistua asiasta. Hän kuitenkin arveli, että kasvit

⁴ Takavuosina monesti julkisuudessaakin huomiota herättäneet Timo Haaran tapaukset ovat hyvä esimerkki tällaisesta virallisen valvonnan ulkopuolella tapahtuvasta toiminnasta. Viroon viljelmiseen siirtynyt Haara on esittänyt kasvattavansa hampua erityisesti terapiakäyttöön ja pyrkivänsä jalostamaan matalia THC-pitoisuuksia sisältäviä kasveja.

olivat mahdollisesti itäneet hänen käyttämästään eläinten rehusta peräisin olevista siemenistä. Niin ikään elokuussa 2016 Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimistolle tuli hevostilan ostanut henkilö tuomaan näytteen kasvista, joita oli havainnut kasvavan tontillaan. Poliisi oli hyvin perillä hampunviljelystä ja totesi, että kasvit olivat hyötyhampua, josta tuotettua rehua syötetään hevosille superfoodina. Kasveja olikin löytynyt nimenomaan vanhasta hevosaitauksesta, ja siemenet olivat selvästi peräisin rehusta. Samoihin aikoihin Itä-Suomen poliisilaitoksen toimipisteessä kävi henkilö, joka oli löytänyt kymmenkunta kannabiskasvia tiluksiltaan kasvamasta, mutta nytkin viranomaisen suhtautui asiaan rauhallisesti ja ilmoittaja ja viranomaiset jäivät asiassa pätkimään, oliko kyseessä edes huumausainekäyttöön kelvollinen lajike. Elokussa 2016 Itä-Suomen poliisin toimipisteeseen tuli myös huolestuneempi henkilö, joka toi poliisille näytteen naapurin pellolla kasvavasta kasvista, jota lainehi pellolla "todella paljon". Viljelijällä oli esittää kaikki tarpeelliset todistukset siitä, että tämä liki 10 hehtaarin viljelysala kasvoi laillista öljyhampua. Itä-Uudenmaan poliisin partio osoitti elokuussa 2016 myös hyvää hampuasiantuntemusta, kun ilmoittaja oli tuonut poliisille maastosta löytämiään lehtiä ja kertonut, että pellolla oli "jonkin sortin viljelmä". Partio totesi paikalla käydessään, että kyseessä oli neljän hehtaarin laajuinen kuituhampupelto. Sisä-Suomen poliisi puolestaan päätyi epäilemään erään henkilön tekemäksi epäiltyä muuta rikosta tutkittaessa, että tämä kasvattaisi pellollaan huume-kannabista. Huumausainerikoksesta henkilöä ei kuitenkaan päästy syyttämään, sillä tällä niin ikään noin neljän hehtaarin peltoalalla kasvoi öljyhampua, josta henkilö oli tehnyt maataloustukien edellyttämät ilmoitukset sekä maaseutuvirastoon että ELY -keskukseen.

Ilmoituksista nähdään, että sisällä aluksi kasvatettuja huumekasviviljelyksiä tavataan siirtää ulos piilottamistarkoituksessa: eräässä tapauksessa (2017) viljelijät, kolme 1985 syntynyttä miestä, jäivät kiinni, kun partio havaitsi heidän olevan lähdössä autolla ja peräkärjellä liikkeelle ja piti aiheellisena tarkistaa vanhojen päiheteisen maineen omaavien tuttavuuksiensa ajokunnon. Autosta löytyi kolmattakymmentä purkkeihin istutettua kannabiskasvia ja käärystä runsas lasti 40 litran multasäkkejä. Toisessa tapauksessa (2017) liikennevalvonnassa jäi kiinni päihtynyt vuonna 1977 syntynyt huume- ja jengiyhteyksiä omaava mies, joka kehuskeli partiolle, että hänellä on kasvatusta varten niin hyvä piilo metsässä, että sitä ei poliisi koskaan löydä. Elokussa 2016 Kaakkois-Suomen poliisin toimialueella partio tapasi liikennevalvonnassa 1992 syntyneen miehen, jonka auto lemusi vahvasti kannabikselle. Autosta löytyi tuoretta kannabista ja mies myönsi olevansa tulossa ulkoviljelykseltään, joka löytyikin erään aseman lähimaastosta. Viljelmällä oli jäljellä 17 kasvia.

Epäiltyjä ulkoviljelytapauksissa saadaan selville hyvin harvoin, ja he ovat lähes aina miehiä kuten kasvustapauksissa muutenkin. Kasvukausien 2016 ja 2017 ulkoviljelyä koskevissa ilmoituksissa epäiltynä on toistaiseksi ollut yksi ainoa nainen (2016, Lounais-Suomi): vuonna 1960 syntynyt, aiemminkin huumerikoksista kiinni jäänyt nainen kasvatti pihapiirissään vanhaa kannabiskantaansa, jonka tuotteita piti tapanaan poltella ja käyttää kynttilöiden valmistuksessa. Hän kertoi poltelleensa ja kasvatelleensa jo kymmeniä vuosia ja tyytyvänsä itse kasvatettuihin lehtiin, koska hänellä ei ollut varaa ostaa kukintoja.

Kannabiksen viljelyn volyymien ja tekotapojen kehitys alkuvuoden 2016 ja 2017 tapausten perusteella

Jotta saataisiin yksityiskohtainen kuva siitä, mihin suuntaan ja miten huume-kannabiksen viljely on Suomessa viimeksi kuluneen vuoden aikana, käytiin läpi kaikki kannabisviljelyä sisältäneet rikostapaukset alkuvuosilta 2016 ja 2017 takavarikkokirjauksiin kohdistetun poiminnan pohjalta. Takavarikot käytiin läpi tavanomaista todettujen/takavarikoitujen huumausaineiden tilastointia tarkemmin, vain viljelyssä tai kuivatettavina olleet kasvit on otettu mukaan lukuihin. Aivan kaikissa viljelytapauksissa ei takavarikoida kasveja lainkaan: nämä tapaukset eivät sisälly laskelmiin, koska viljelmän koosta ei ole tällöin käyttökelpoista tietoa.

Puolivuotistulosten vertailu paljastaa huomionarvoisia kehityslinjoja ja vahvistaa karkeampiin laskelmiin perustuvia tuloksia. Sekä viljelytapauksen että niissä havaittujen kasvien kokonaismäärät ovat pudonneet selvästi. Viljelmien mediaani on pysynyt jokseenkin ennallaan, mutta keskikoko on kasvanut ja tiettyjen poliisilaitosten kirjaamissa tapauksissa volyymit ovat kasvaneet.

Viljelmien eri kokoluokkien osuuksien vertailu tarkentaa kuvaa. Kokoluokkien osuudet tapauksien kokonaismäärästä ovat alkuvuonna 2017 painottuneet hieman 2016 vertailujaksoa enemmän suurimpiin yli 100 kasvin tapauksiin. Kokoluokkien osuudet kasvien kokonaismäärästä paljastavat kehityssuunnan vielä selvemmin: suurimpien viljelmien tuotto edustaa selvästi suurempaa osuutta kasvien kokonaismäärästä alkuvuonna 2017 kuin alkuvuonna 2016. Laskelman perusteella näyttää siltä, että kotimaassa ammattimaisesti yli 100 kasvin viljelmillä kasvatetun huume-kannabiksen osuus tarjonnasta on vuoden aikana noussut 10 prosentin tienoilta neljännekseen ja pienimuotoisemman kasvatuksen osuus on supistunut. Suurimpia viljelyksia koskevien havaintojen määrä vaihdellee tutkintatilanteen mukaan samaan tapaan kuin törkeiden huumausainerikosten lukumäärä, joka oli alkuvuonna 2017 hieman korkeampi kuin vertailujaksolla. Törkeiden rikosten osuus kaikista huumausainerikoksista oli kuitenkin alkuvuonna vain yhden prosentin kymmenyksen korkeampi kuin edellisvuoden vertailujaksolla.

Kokonaistrendistä selvästi poikkeavia kasvavia kokonaismääriä kirjattiin Hämeen, Sisä-Suomen ja Kaakkois-Suomen poliisilaitosten tapauksista. Etenkin suuria viljelyjä paljastui edellistä alkuvuotta enemmän, ja Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten kirjaamat tapausmäärätkin kasvoivat. Muutamia muutkin laitokset kirjasivat suurimpien joukkoon kuuluvia viljelyjä, mutta niillä ei ole merkittävää vaikutusta alueiden kokonaistrendeihin.

Suurimpien viljelytilanteiden lähempi tarkastelu valaisee ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden roolin vahvistumista kannabiksen kasvatuksessa – samaan aikaan kun monet pienimuotoista viljelyä yrittäneiden into hiipuu.

Alkuvuonna 2016 yli 90 kasvin takavarikkoon yltäneitä viljelyjä kertyi viisi. Neljässä tapauksessa kyse oli selvästi välittäjätahoihin kytkeytyvästä viljelystä, joista kolmessa tapauksessa löydettiin merkittäviä määriä muitakin huumausaineita, kahdessa tapauksessa merkittävä määrä luvatonta tai lainvastaisesti säilytettyä aseistusta. Viljelyä toteutettiin asunnoissa ja teollisuustiloissa; yhdessä tapauksessa koko asunto oli varattu viljelyyn. Yhdessä tapauksessa kyse näyttää olleen enemmänkin päihdeongelmaisten henkilöiden omaan käyttöön ja ehkä lisätienestiksi tarkoitettua viljelyä. Alkuvuoden 2016 suurimmissa tapauksissa lähialueen markkinoille suuntautuva tarjontaverkostoihin kytkeytyvä viljely näkyy selvästi, aseistus ja muiden huumeiden myyntierät osoittavat toiminnan liittyvän ammattimaiseen huumausainekauppaan. useimmat tapaukset myös paljastuivat muuten jo käynnistyneiden tutkintatoimien yhteydessä.

Huumekannabiksen kasvatustapaukset ja niiden koko tammi-kesäkuussa 2016 lainvalvontayksiköittäin

	Tapauksia	Kasveja yhteensä	Suurin	Keskikoko/ kasvia	Mediaani/ kasvia	Yli 100 kasvia	50-100 kasvia	Alle 10 kasvia	Alle 10 kasvin tapauksen osuus %
Tammi-kesäkuu 2016									
Helsinki	83	1123	67	14	8	0	3	46	55
Länsi-Uusimaa	45	483	64	11	6	0	1	31	69
Itä-Uusimaa	70	1266	277	18	8	2	5	38	54
Häme	35	471	111	13	7	1	0	22	63
Kaakkois-Suomi	30	269	50	9	5 ... 6	0	1	19	63
Lounais-Suomi	68	955	118	14	6	1	2	44	65
Sisä-Suomi	88	975	59	11	7	0	3	57	65
Pohjanmaa	48	517	49	11	8	0	0	27	56
Itä-Suomi	71	616	103	7	6	1	0	52	73
Oulu	28	314	80	11	5	0	2	18	64
Lappi	20	151	39	8	3 ... 4	0	0	16	80
KRP	1	12	12	12	12	0	0	0	
Tulli	5	77	48	15	8	0	0	3	
Yhteensä	592	7229	277	12	6	5	17	373	
				Tapauksista	%	0,8	2,9	63,0	
				Kasveista		741	939	1613	
					%	10,3	13,0	22,3	

VUODEN 2016 tammi-kesäkuun yli 90 kasvin takavarikon viljelytapaukset

Itä-Uusimaa 11/2014 - 3/2016: kolme 1980- ja 1990-luvulla syntynyttä miestä viljeli teltoissa kerrostaloasunnossa myyntiin ja omaan käyttöön (277 kasvia). Miehitä löytyi myös merkittävä määrä ekstaasia ja muita huumeita jonkin verran. Kahdella miehistä oli huumauserikostausta ja toisella heistä myös useita omaisuusrikoksia.

Itä-Uusimaa 5/2016: 1980-luvulla syntynyt mies viljeli firmansa hallin takatilassa kannabista myyntiin (132 kasvia) kasvia). Tiloista löytyi jonkin verran muitakin huumeita sekä useita luvattomia aseita, mm. konepistooli. Vuonna 2012 oli paljastunut miehen suunnitelmalliseen toimintaan viittaava viljelmä eteläsavolaisella kiinteistöllä ensihoidon erehdyttyä osoitteesta ja osuttua hänen käyttämälleen kiinteistölle.

Lounais-Suomi 6/2015 - 3/2016: 1990-luvulla syntynyt mies viljeli 60-luvulla syntyneen vaimonsa kanssa ulkorakennuksessa lähinnä omaan käyttöön (118 kasvia), miehellä huumerikos- ja päihdetaustaa, mm. nettitilaamista sekä omaisuusrikoksia myös yhdessä vaimon kanssa.

Häme 6/2015 - 2/2016: 1980- ja 90-l syntyneet kaksi miestä viljelivät kannabista asunnossa (111 kasvia), joka oli vuokrattu vain kasvatusta varten; kasvatusta liittyi rinkiin, joka kasvatti useammassa kohteessa ja toimitti maria Kotkan suuntaan myytäväksi; toinen miehistä oli tutkinnan kohteena toisesta pienemmästä viljelmästä ja tuttavapiiri antoi käyttöön asunnon, johon isompi viljely siirrettiin kotietsinnältä suojautumiseksi. Molemmilla miehillä oli huumauserikostausta.

Itä-Suomi 6/2016: 1970- ja 1 80-l syntyneet kolme miestä viljelivät entisen vankilan kiinteistössä sijainneissa yhden heistä omistamissa tiloissa (103 kasvia), joista löytyi runsaasti hänen lainvastaisesti säilytettyjä mutta luvallisia aseitaan. Viljelmä paljastui valvontaeläinlääkärin tarkastuskäynnin yhteydessä. Toiminta liittyi laajemman joukon harjoittamaan monipuoliseen huumauserikosten välitykseen ja myyntiin, jossa viljelystä pävastuun ottanut mies oli aktiivisesti mukana. Myyntiä toteutettiin mm. sipulikanavalla.

Alkuvuonna 2017 yli 90 kasvin takavarikkoon yltäneitä viljelyjä kertyi 11, sekä yksi alun perin kokoluokkaan kuuluvalta näyttänyt tapaus, jossa kasvit eivät tekijän huumekontakteista huolimatta olleet huumauserikosten

kasveja. Tapausten joukossa on useita järjestäytyneeseen rikolliseen toimintaan selvästi kytkeytyviä tapauksia ja toimintaa esiintyy sekä suomalaisten että ulkomaan kansalaisten harjoittaman järjestäytyneen tai ammattimaisen rikollisuuden piirissä. Tällainen viljely nostaa alueellisia tilastolukuja, mutta sen tuotteet leviävät usein laajemmalti. Lisäksi alkuvuoden 2017 suurimpien tapausten joukossa on useita alueelliseen tarjontaan suunnattuja viljelyjä. Tapauksista on nähtävissä, että samat verkostot levittävät monia eri huumausaineita ja hyödyntävät toiminnassaan verkossa tarjolla olevia kanavia.

Huumekannabiksen kasvatustapaukset ja niiden koko tammi-kesäkuussa 2017 lainvalvontayksiköittäin

	Tapauksia	Kasveja yhteensä	Suurin	Keskikoko/ kasvia	Mediaani/ kasvia	Yli 100 kasvia	50-100 kasvia	Alle 10 kasvia	Alle 10 kasvin tapausten osuus %
Tammi-kesäkuu 2017									
Helsinki	68	893	127	13	7 ... 8	1	1	39	57
Länsi-Uusimaa	38	411	56	11	5 ... 6	0	1	23	61
Itä-Uusimaa	55	591	78	11	7	0	1	35	64
Häme	50	931	127	19	8	2	3	28	56
Kaakkois-Suomi	26	527	169	20	9	1	2	13	50
Lounais-Suomi	58	474	48	8	5 ...6	0	0	40	69
Sisä-Suomi	90	1757	707	20	6 ...7	1	4	54	60
Pohjanmaa	25	230	95	9	4	0	0	20	80
Itä-Suomi	36	365	46	10	5...6	0	0	24	67
Oulu	24	277	140	15	4	1	0	18	72
Lappi	11	52	15	5	3	0	0	10	91
KRP	2	76	38	38	38	0	0	0	
Tulli	8	347	158	43	8 ... 12	2	0	4	
Yhteensä	491	6931	707	14	6	8	12	308	
				Tapauksista	%	1,6	2,4	62,7	
				Kasveista		1683	853	1267	
					%	24,3	12,3	18,3	

VUODEN 2017 tammi-kesäkuun yli 90 kasvin takavarikon viljelytapaukset

Sisä-Suomi 9/2016 - 6/2017: 1980-luvulla syntynyt tietoliikennealalla työskennellyt mies viljeli kannabista yhdessä tuumin isänsä kanssa (707 kasvia). Isä oli vuokrannut entiseltä vaimoltaan kiinteistön, jonka ulkorakennuksessa viljely tapahtui. Tuotteet poikamöi Tampereen seudulla toimineelle Suomeen salakuljetettuja huumeita suurimittaisesti hankkineen ja levittäneen rikollisryhmän skinijäsenelle, jonka taustalla on huumausainerikollisuuden lisäksi etenkin väkivaltarikoksia.

Kaakkois-Suomi 9/2015 - 1/2017: useita 1960 - 80-luvuilla syntyneitä miehiä oli organisoimassa yhden heistä hallitsemassa toimistotiloissa toteutettua kannabiksen viljelyä (169 kasvia), josta huolehti 1950 syntynyt mies, suurimittaisesti huumausaineita useille eri jengeille ja alueellisille levitysorganisaatioille välittäneen rikollisryhmän lukuun. Samoja tiloja käytettiin myös organisaation muiden huumeiden käsittelyyn.

Tulli, Lounais-Suomi 8/2016 - 2/2017: 1980-luvulla syntynyt liettualainen mies viljeli kannabista omistamansa kiinteistön ulkorakennuksessa (158 kasvia) liettualaisen huumeiden maahantuontiorganisaation toiminnan yhteydessä levitettäväksi.

Oulu 3/2017: poliisin ulkomaalaisvalvonnassa tavattiin 1980- ja 1990-luvulla syntyneet kaksi serbialaismiestä, joiden autosta löytyi kannabiksen taimia (140 kasvia), joita miehet sanoivat olevansa kuljettamassa kolmannen henkilön pyynnöstä. He kertoivat hank-

kineensa mukanaan olleet kannabiksensiemenet samalta kolmannelta henkilöltä, ja sanoivat aikoneensa viedä siemenet Serbiaan. Miesten maassaolon edellytykset olivat kunnossa. Vuonna 2017 on tutkittu mm. Suomessa asuvien albanialais- ja muiden länsibal-kanilaistaustaisten henkilöiden suurimittaista ekstaasin ja marihuanan salakuljetusta ja kauppaa Etelä-Suomessa. Vuonna 2016 paljastui albanialais- ja serbialaisvoimin toteutettua amfetamiinin ja kokaiinin levitystä. Pohjois-Suomessa serbialaistaustaisten henkilöiden hallusta on tavattu sekä hasista että muita huumausaineita ja anastettua omaisuutta.

Tulli, Sisä-Suomi 1/2015 - 3/2017: 1960- ja 1980-luvuilla syntyneiden kolmen miehen törkeän dopingrikoksen tutkintaan liittyneessä teollisuushalliin kohdistuneessa kotietsinnässä löytyi kolmeen suureen teltaan rakennettu kannabisviljelmä (130 kasvia). Yksi miehistä oli ollut vuosien aikana mukana useissa suurissa huumaus- ja dopingaineiden välityskokonaisuuksissa, toinen oli ollut mukana mm. romumetallikauppaan ja muuhun yritystoimintaan liittyvässä laittomassa toiminnassa, joutunut liiketoimintakieltoon (2016-19) sekä ollut jo aiemmin mukana huumausainekaupassa. Myös kolmannelta miehellä oli huumausainetaustaa.

Helsinki 3/2017: liikennevalvonnassa joutui pysäytetyksi suomalaisen kanssa liikkeellä ollut syyrialaistaustainen ahtaaja, jonka hallusta löydettiin kokaiinia ja runsaasti käteistä. Miehellä oli myös järjestyksenvalvojakortti. Auton todettiin tuoksuvan voimakkaasti marihuanalle. Miehen asuntoon tehdyssä kotietsinnässä löytyi kannabiksentaimeja (127 kasvia) ja kasvatusteltoa sekä lisää käteistä. Kokaiinin mies selitti tilanteensa netistä ja kertoi kannabisviljelmiensä kärsivän homeesta ja yrittävänsä viljellä vain omaan käyttöön.

Häme 3/2017: liikennevalvonnassa tavattiin huumaantuneena ajosta 1990-syntyneen naisen, jonka todettiin viljelevän yhteisessä omakotitaloasunnossa miehensä kanssa kannabista (127 kasvia). Kotietsinnässä tavattiin myös jonkin verran rahaa ja muuta marin myyntiin viittaavaa esineistöä. 1990-luvulla syntynyt mies selitti kasvattavansa kannabista omaan käyttöön. Poliisi ei epäillyt laajempaa toimintaa henkilöiden aiemmasta viljely- ja muusta huumausainerikostaustasta huolimatta.

Häme 6/2016 - 1/2017: 1980-luvulla syntynyt puolalaisen miehen autossa havaittiin liikennevalvonnassa marisätkä. Kotietsinnässä löytyi hänen suomalaisen vaimonsa omistaman pariskunnan asuinkiinteistön ulkorakennuksesta kasvattamo, jossa mies viljeli kannabista myyntiin ja omaan käyttöön (125 kasvia).

Sisä-Suomi 6/2017: käyttäjä- ja katukappatasolla toimineet kaksi 1990-luvulla syntyneitä miestä viljeli kannabista asunnossaan.

Häme 1/2015 - 1/2017: liikennevalvonnassa pysäytetyn 1980-luvulla syntyneen miehen autossa havaittiin voimakas kannabiksen haju ja miehen hallusta kukintoa. Miehen kerrostaloasunnossa oli neljän teltan kasvattamo sekä toinen samankokoinen kasvattamo (98 kasvia) hänen hallinnassaan olleessa autotallissa. Lisäksi löydettiin valmista maria, psilobybesieniä ja myyntiin viittaava määrä käteistä rahaa. Mies väitti itse käyttävänsä maria pahimmillaan sata grammaa kuukaudessa. Hän oli aiemminkin jäänyt kiinni viljelystä teollisuustilassa sekä anastetun omaisuuden kätkenästä; hänen todettiin myös järjestelleen käyttöönsä muitakin tiloja.

Pohjanmaa 3 - 5/2017: Partio totesi vesivahingon vuoksi tehdyn ilmoituksen perusteella hallivarastoon rakennetun viljelmän (95 kasvia), jonka olivat käynnistäneet kaksi 1980-luvulla syntyneitä järjestyksenvalvojana työskennellyttä miestä. Toinen oli ehdottanut myyntiin suunnattavaa viljelyä kaverilleen, joka oli vuokrannut toimintaa varten tilan. Viljelijältä löytyi myös jonkin verran amfetamiinia ja dopingaineita. Viljelyä ehdottaneella miehellä oli runsaasti käyttöríkostaustaa sekä yksi aiempi viljelyjuttu, molemmilla useita työhön liittyviä väkivaltaríkosepäilyjä.

Valtaosa suurimmistakin viranomaisten tietoon tulleista huume-kannabisviljelyksistä on kooltaan sellaisia, että niitä voidaan toteuttaa tavanomaisissa asunnoissa ja asuinkiinteistöissä: Suomen oloissa suuri viljelmä ei ole toteutukseltaan välttämättä edes erityisen ammattimainen, ja viljelijä voi epäonnistua yrityksissään. Tällainen asuinkäyttöön tarkoitetuissa kiinteistöissä ja edullisissa, usein vajaakäyttöisissä teollisuus- ja liiketiloissa tapahtuva melko pienimuotoinen viljely on alihankintatyyppisesi toteutettuna rikollisryhmien organisoidun toiminnan kannalta vähäisten riskiensä vuoksi tarkoituksenmukaista ja käytännössä myös kohtalaisen tuottoisaa. Eräässä em. tapauksessa viljelijä myi valmiin marin välittäjälle seitsemän euron grammahintaan, kun myyntihinta grammalta on käyttäjälle yleensä 20 euroa.

Hyvä tietää hampusta viljelykasvina: hamppua viljellään Suomessa noin tuhanella hehtaarilla

Paikallispoliisi näyttää olevan jo kohtalaisen hyvin selvillä siitä, missä ja miten huumeeksi tarkoitettua kannabista kasvatetaan ja osaa asian tarkistamiseksi hyödyntää yhteydenottoa maatalousviranomaisiin myös silloin, kun kansalainen tekee ilmoituksen epäilyttävältä tuoksuvaa kasvia kasvavasta peltoalasta.

Suomen maataloudessa öljy- ja kuituhamppua on viljelty erikoiskasvina 1990-luvulta lähtien kasvavassa määrin. Hampun viljelyä ja tuotteistamista edistetään koulutus- ja tutkimusyksiköiden sekä yritysten ja niiden yhteistyöverkoston toimesta (ks. esim. <https://yle.fi/uutiset/3-5347368>, 21.4.2011). Hamppu on vanha ja monikäyttöinen viljelykasvi, joka on saanut epäilyttävää mainetta kannabiksen huumeikäytöstä. Hampun viljely loppui Suomessa liki kokonaan 1950-luvulla, ei kuitenkaan kannabiksen huumeikäyttöön liittyvistä syistä vaan koska markkinoille tuotiin edullisia synteettisesti valmistettuja kuituja (ks. esim. Luke 16.3.2000, Kesantopellot kasvamaan kierrätettäviä autonosia). Hampun kotimainen maatiaiskanta pääsi tuolloin kokonaan katoamaan. Sittenkin myös YK:n huumausainesopimusta tulkittiin Suomessakin niin, että hampun teollistenkin lajikkeiden viljely katsottiin kielletyksi. Muutoksen toi Suomen liittyminen EU:hun: hamppua alettiin viljellä uudelleen 1990-luvulla etenkin, kun kesantopelloille etsittiin sopivia käytötarkoituksia.

Öljy- ja kuituhampun tukikelpoiset lajikkeet määritellään EU:n alueella vuosittain ja komissio julkaisee niiden tiedot EU:n virallisessa lehdessä. Hyötyhampun viljelyyn käytetään siemenkauppalaain (728/2000) mukaisesti sertifioituja siemeniä, t.s. virallisesti varmennetusta kauppaerästä peräisin olevia siemeniä: siemenen myyntipäällys on virallisesti suljettu ja varustettu vakuustodistuksella, jolla siemenen laillisuus voidaan osoittaa. Vakuustodistuksen saa erä, joka on siemenviljelyksen tarkastuksessa ja kunnostetusta siemenestä virallisesti otetun näytteen perusteella todettu oikein nimetyksi ja lajikepuhtaaksi ja että se täyttää kysymyksessä olevalle siemenluokalle asetetut laatuvaatimukset. Mikäli viljelylle haetaan maataloustukea, vakuustodistukset toimitetaan alueen maaseutuelinkeinoviranomaiselle määräaikaan. Tilalla itse tuotetusta siemenestä kylvetyt alat eivät ole tukikelpoisia.⁵

ELY -keskus kerää hamppuviljelyksistä näytteitä heinä-syyskuussa ennen sadonkorjuuta THC- eli tetrahydrokannabinolipitoisuuden määrittämistä varten. Tilat, joilta näytteet kerätään, valitaan satunnaisesti ja riskianalyysin perusteella. ELY -keskuksen tarkastajat ottavat kasvustoista edustavat näytteet ja ne analysoidaan kilpailutetussa laboratoriossa. Näytteet kerätään pääsääntöisesti ajanjaksona, joka alkaa 20 päivän kuluttua kukinnan alkamisesta ja päättyy 10 päivän kuluttua kukinnan päättymisestä. Kasvusto on säilytettävä siihen asti, että näytteet voidaan ottaa. Tämän vuoksi hamppusadon voi korjata aikaisintaan 10 päivää sen jälkeen kun hampun kukinta on loppunut.

Esimerkiksi Suomessa kehitetty Finola -öljyhamppu lisättiin vuonna 2003 EU-tuettavien viljelykasvien listalle, mutta poistettiin sieltä vuonna 2006, kun joidenkin maiden näytteissä sen THC -arvot ylittivät sallitun tason. Näin voi käydä varsinkin, jos näytteet tästä keskieuropalaisia öljyhamppuja aiemmin kukkivasta lajikkeesta otetaan ohjeistettua myöhemmin. Tämä todettiin myös Suomen maa- ja metsätalousministeriön teettämässä kenttäkokeissa vuosina 2009 ja 2010. EU-komissio palautti Finola -öljyhampun EU-tuettujen kasvien listalle keväällä 2011.

⁵ Lähemmin: http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijä/Documents/Hakuoppaat/Hakuoppaan%20liitteet%202016/Liite_C__Hamppu.pdf

Sallittu THC -pitoisuus on enintään 0,20 prosenttia. Jos jonkin tietyn lajikkeen kaikkien näytteiden THC -pitoisuuksien keskiarvo on yli 0,20 prosenttia kahtena peräkkäisenä vuotena, kyseinen lajike ei ole tukiel-poinen seuraavasta vuodesta alkaen. **Sertifioitua siementä kasvattamalla myös harrastajaviljelijä voi osoittaa toimivansa lain puitteissa kasvattaessaan hampua esimerkiksi maanparannustarkoituksessa, vaikka ei hakisikaan maataloustukia.**⁶

Hampun sertifioituilla viljelylajeilla ei ole päihdyttäviä vaikutuksia: maataloudessa puhutaankin hyöty-hampusta, jota viljellään siementen, kuidun tai biomassan tuottamiseksi. Näin erotetaan puhekielellä eri-koiskasvina viljeltävä laillinen hamppu ja päihdekäyttöön tarkoitettujen kannabislajikkeiden (huumehamppu) kasvatusta. Elokuussa 2017 Yle kertoi varkaan käynnistä Itä-Suomen yliopiston tutkimuspellolla Juankoskella: pellolla selvitetään, voidaanko hampun kasvatuksella välikasvina torjua mansikkaviljelmiä jopa vuosikymmeniksi tuhoavaa punamätää. Tutkimuksessa mukana oleva marjanviljelijä totesi sosiaalisessa medias-sa, että vaikka varas veisi ja polttaisi koko sadon, se ei menisi päähän. Hän uhkasi myös ilmoittaa hamppu-varkaista poliisille. Tutkimushanketta johtava professori pohti, että on ikävää jos joku luulee, että kasveista olisi huumeaineeksi. Hän arveli, että kyse voisi olla siitäkin, että kasvit ovat poimijan mielestä olleet "ki-van näköisiä koristeena". Kun hampua vielä vuosikymmeniä sitten viljeltiin Suomessa runsaasti kuitukasvi-na, sitä kutsuttiin Savon palmuksi.

Öljy- tai kuituhamppu on monesta syystä varteenotettava vaihtoehto erikoiskasvien viljelyä harjoittavalle tilalliselle. Hampua voidaan kasvatata Suomen oloissa täysin kilpailukykyisesti muuhun Eurooppaan verraten. Hyötyhampppuprojektin sivulta www.hyotyhamppu.fi on saatavissa ajankohtaista tietoa hampun vilje-lystä ja erilaisista käyttömahdollisuuksista ja niiden kehittämisestä.

Korjuukuntoista öljyhampua suomalaisviljelijän mailla hyötyhampppuprojektin nettisivun kuvassa.

Hampukasvien huumeikäytöstä koitua kielteinen maine on vaikuttanut hyötyhampun viljelymahdollisuuksiin ja voi edelleen aiheuttaa harmia laillisille kasvattajille ja vaivaa poliisille. Hamppujuttujen oikeuskäsittelyjen lähihistoriassa ovat nähtävissä aihepiiriin liittyvien epäluulojen ja epätietoisuuden vaikutukset.

Hamppu soveltuu erittäin hyvin vuoroviljelyyn: sen kasvustolla on paalujuuren ansioista maata muokkaavia ominaisuuksia ja se myös puhdistaa viljelyalaa, koska sillä ei ole tuholaisia juuri lainkaan ja se valtaa suuren kokonsa ja lehtevyytensä ansioista elinmahdollisuudet pellossa jo olevilta rikkakasveilta. Kuituhampun etuihin kuuluu myös se, että se korjataan parhaiten vasta keväällä: kuidut erotellaan kuituteollisuuden

⁶ Öljyhamppu - opas viljelyyn ja käsittelyyn; <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164148.pdf>.

käyttöön ja varsien pintakerrokset murskataan eläinten kuivikkeeksi sopivaksi päistäreeksi. Peltoon jää lisäksi hampukasvustosta runsaasti ravinteikasta biomassaa, joka parantaa maan laatua. Koska hampulla ei juuri elä tuholaisia, sen viljelyssä ei tarvita myöskään torjunta-aineita, ja se sopii erinomaisesti luomuviljelyyn ja mehiläistalouden tueksi (ks. esim. Yle 18.7.2016, Tyrnävän viljapeltojen keskellä lainehtii hamppuviljelmä, <https://yle.fi/uutiset/3-9028434>)

Hamppu kuuluu vähän tuotantopanoksia vaativien viljelykasvien joukkoon. Sen kasvukausi on verraten lyhyt ja se soveltuu mainiosti tuottamaan maa-alalta toisen sadon varhaisperunan jälkeen. Suomessa viljeltävät hyötyhamppujalikkeet eivät myöskään ole erityisen hallanarkoja eivätkä kasvit tukevan vartensa ja juurensa ansiosta juuri lakoonnu. Öljyhamppuviljelmältä saatavaa olkea voidaan hyödyntää kuituhampun tapaan: silppua voidaan hyödyntää kuiduntuotannon ohella kuivikkeena, kompostimateriaalina tai polttoaineena. Hampunviljely on otollista myös ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja etenkin hiilen sitomiseksi maaperään. Hampunviljelyn on todettu vuoroviljelyssä myös lisäävän seuraavaa viljasatoa.

Öljyhamppu on kuituhampun muoto, joka tuottaa siemeniä; sen siemeniä hyödynnetään elintarvike- ja kosmetiikkateollisuudessa. Sen viljelyä on kasvattanut kysyntä, joka perustuu lisääntyneeseen tietoisuuteen siementen terveysvaikutuksista. Öljyhampun siementen hyödyllisiä yhdisteitä ovat vitamiinit, kuitu, omega-3 ja -6 sekä fenoliset yhdisteet. Hampunsiemenistä valmistetaan kylmäpuristettua öljyä, jonka omegapitoisuus on korkea. Tutkimuksissa on todettu, että hampukasvilla maaperän kadmium ei kerry siemeniin vaan lehtiin, kun taas pellavan siemenistä todetaan korkeita kadmiumpitoisuuksia. Markkinoilla on sekä Euroopassa että Kiinassa valmistettuja hampuproteiinivalmisteita, mutta tuotantoa on jo Suomessakin; useiden yritysten tuotteita on tarjolla hyvin varustetuissa elintarvikekaupoissa kautta maan.

Hamppu on yksi kiinnostavia kasveja hankkeissa, joissa etsitään vaihtoehtoisia proteiinilähteitä ekologisista, terveys- ja huoltovarmuussyistä. Hampunsiemeniä hyödyntäviä ruokaohjeita on tarjolla mm. Luken sivuilla (FutureCrop-hanke); erikoiskasvien hyödyntäminen on mm. maa- ja kotitalousnaisten kiinnostuksen kohteena. Hampua hyödynnetään myös eläinten rehujen, lisäravinteiden ja kuivikkeiden tuotannossa. Hampuöljyn tuotannon sivutuotteena saatavat puristeet ovat hyvin proteiinipitoisia ja niitä voidaan hyödyntää eläinten rehuna; kokonaisia siemeniä käytetään mm. kananrehuna. Märehtijöistä koituvaa metaanituotantoa voidaan vähentää lisäämällä niiden ravintoon hampunsiemeniä ja lihan ja munien rasvahappopitoisuudet nousevat. Hampunsiemeniä käytetään toistaiseksi eniten hevosten lisäravinteena.

2010-luvun alussa hampua viljeltiin Suomessa vasta muutamia satoja hehtaareja, kun esimerkiksi Kanadassa hampputalous on jo pitkään ollut miljoonaluokan liiketoimintaa. USA:ssa yhä useampi osavaltio on laillistanut aiemmin kokonaisuudessaan kielletyn hampun viljelyn. Markkinatilanne on sekä kuitu- että öljyhampun osalta Suomen kannalta hyvä ja lajit ovat maataloustukien piirissä. Viljely on lisääntynyt nopeasti, vuonna 2016 hampua viljeltiin Suomessa noin tuhannella hehtaarilla. Kuitenkin esimerkiksi Virossa Finolahampua viljellään jo yli 6 000 hehtaarilla. Etenkin Kiinassa hampun tuotanto on erittäin laajaa ja siellä myös hampputuotteita kehitetään aktiivisesti. Olennaista tuotannon lisäämiseksi on taloudellisen kannattavuuden mahdollistavan tuotanto- ja jalostusketjun luominen. Suomessa sopimusviljelijöitä etsitään sekä kuitu- ja öljyhampun että markkinoilla kysytyjen hampun siementen tuotantoon (ks. esim. HempRefine-hanke). Suomessa on lukuisia myös hampusta ekologista tekstiilikuitua tuottavia yrityksiä.

Öljyhamppu on kooltaan kuituhampua pienempi (maksimissaan alle kaksimetrinen kasvusto, kun kuituhamppu kasvaa yli kolmen metrin) ja siksi helpompi viljellä. Suomalaista, venäläisistä siemenpankeista hankituista lajikkeista jalostettua Finolaa viljellään laajasti eri puolilla Eurooppaa ja myös mm. Kanadassa ja sen markkinointi on laajenemassa.

Kuituhampusta kiinnostuneisiin aloihin kuuluu mm. autoteollisuus, jossa autonkorien sisusrakenteiden lasikuituosia halutaan korvata hampusta valmistetulla muotoonpuristettavalla materiaalilla, joka on kevyempää mutta yhtä kestävä. Suomessa hamppukomposiitista on kehitetty markkinoille myös huonekaluja ja akustiikkatuotteita, eteläpohjalaisen yritteliäisyyden voimalla, ja esim. Kekkilä kehittää hampusta puutarhuille markkinoitavia kasvatusalustoja (ks. Yle 16.5.2014, Hampulle alkaa löytyä kaupallisia käyttötarkoituksia). Hamppukuidulla voidaan korvata esimerkiksi puuvillaa: sen ekologinen jalanjälki on huomattavasti pienempi kuin puuvillalla. Rakennusteollisuutta varten kehitetään hamppubetonia, komposiitin tyyppistä materiaalia, joka soveltuu hyvin esimerkiksi seinärakenteisiin; vuonna 2017 Suomessa on rakennettu ensimmäisiä lämmitettäviä koetaloja hamppumateriaalista Turun AMK:n toimesta (ks. www.hyotyhamppu.fi). Hamppu sopii materiaaliksi paperiin, eristystuotteisiin ja geotekstiileihin, joita käytetään rikkakasvien ja eroosion torjunnassa. Hampusta on kehitetty myös teollisuuden ja kotitalouksien tarpeisiin sopivia suodattimia: hamppukuidulla on todettu erittäin tehokkaita puhdistavia ominaisuuksia mm. vedenpuhdistuksessa hyödynnettäviksi, kuidulla tunnetaan vahvoja antibakteerisia ominaisuuksia ja hamppu kiinnostaa myös pyrolysoidun biohiilen valmistajia. Hamppukuidut ovat osoittautuneet myös grafeenia paremmaksi nanokalvojen raaka-aineeksi, joten sillä on roolinsa myös akkuteknologian kehittämisessä. Hampun käyttökelpoisuus on todettu myös muovin kierrätyksessä tarvittavien katalyyttien valmistuksessa.

Hamppukuitua voidaan hyödyntää myös rakentamisessa. Kuva: Vesa-Matti Ruuska / Yle

Kannabinoideja tutkitaan intensiivisesti lääkeaineina. THC:n lisäksi hampussa on mm. kannabidiolia (CBD), joka on THC:n tapaan psykoaktiivinen yhdiste. CBD-markkinat ovat maailmanlaajuisesti suuret, ja niillä on runsaasti laitonta taloutta. Suomessa kannabiksen lääkekäyttö on mahdollista, mutta monet tahot suhtautuvat siihen torjuvasti ja asiasta vallitsee erilaisia näkemyksiä. Lääkintäviranomaiset suhtautuvat varovaisesti lääkekäytön sääntelyn vähentämiseen, koska lääkekäytöstä lääkeaineita leviää helposti päihdekäyttöön, kuten asemansa lääkinnässä vakiinnuttaneiden opioidien kohdalla on käynyt. Hampusta valmistettuihin terveyskauppatuotteisiin liittyy myös jonkin verran tuotteiden laillisuutta koskevia rajanvetokysymyksiä.

Tietoisuus hamppukasvin erilaisista lajikkeista ja laillisista käyttömahdollisuuksista lisääntyy, kun laillisia, valvotusta ja sertifioitua hampusta valmistettuja tuotteita on entistä enemmän markkinoilla. Kylmäpuristetun hamppuöljyn ja hampunsiemenet ruokavalioonsa hyvin varustetusta marketista löytänyt kansalainen erottaa myös viljelijän laillisen hamppuvainion metsäretkellä tapaamastaan laittomasta viljelyksestä.